

NESTNIK

Letnik XXI.

Celovec, petek, 28. januar 1966

Štev. 4 (1235)

V smislu sklepa zadnje skupne seje Nadzornega in Upravnega odbora Zveze slovenskih organizacij na Koroškem bo v soboto, dne 5. februarja 1966, ob 8. uri dopoldne v dvorani I celovške Delavske zbornice

Zborovanje

krajevni zastopnikov

Obpravnavali bomo aktualna vprašanja v zvezi z letošnjimi državnoborskimi volitvami.

Krajevni zastopniki bodo osebno vabljeni.

Izvršni odbor
Zveze slovenskih organizacij
na Koroškem

Italija brez vlade

Rimska vladna koalicija levega centra je prejšnji teden doživela polom v parlamentu, kjer je s svojim zakonskim predlogom o ustanovitvi državnih otroških volitev ostala v manjšini. Če pri vprašanju predšolske vzgoje za važna načelna vprašanja, pa so v političnih krogih mnenja, da je bil predmetni zakonski osnutek le povod za strmoglavljenje vlade, medtem ko prave vzroke iščejo drugod. Eni domnevajo, da so to priložnost izkoristili desničarski krogi, ker jim koalicija levega centra ne gre v račun, drugi pa menijo, da so vladno krizo sprožili zagovorniki politike levega centra, ker bi hoteli novo koalicijo postaviti na trdnjše osnove.

Vsekakor je Italija že teden dni brez vlade in je imel predsednik republike Saragat precej težav pri svojih pogajanjih s predstavniki posameznih strank. Končno se je odločil, da s sestavo nove vlade spet poveri prejšnjega premiera Mora, vendar trenutno še ni znano, v kolikšni meri bo le-temu uspelo zadovoljiti zahteve dosedanjih koalicijskih partnerjev, hkrati pa zagotoviti novi vladi tudi večino v parlamentu.

Vprašanje razorožitve

je spet na dnevnem redu

V Ženevi se je včeraj spet sestal odbor OZN za razorožitev, ki bo v bistvu nadaljeval delo lanskoletne skupščine Združenih narodov, kjer so o vprašanju razorožitve obširno razpravljali ter s posebnimi resolucijami nakazali pot k razorožitvi.

Odbor 18 držav se bo v prvi vrsti bavil z vprašanji jedrskega orožja ter skušal doseči vsaj sporazum o preprečitvi nadaljnje širjenja takega orožja. Če bi v Ženevi dosegli ta uspeh, bi bil v vprašanju razorožitve narejen velik korak naprej. Saj bi bil tak sporazum najboljše izhodišče za konstruktivno obravnavanje tudi vseh drugih problemov, ki jih bo treba še rešiti, preden bo možno uresničiti splošno in popolno razorožitev ter s tem rešiti človeštvo največje nevarnosti.

VICEKANCLER DR. BRUNO PITTERMANN:

Za spoštovanje manjšinskih pravic

Prejšnji teden je vodstvo Socialistične stranke Avstrije razpravljalo in sklepalo o letošnjih državnoborskih volitvah. V središču razprave je bil „Program za Avstrijo“, s katerim se SPÖ predstavlja volivcem, poleg tega pa so bili potrjeni kandidati, ki jih je stranka imenovala za posamezna volilna okrožja.

O „Programu za Avstrijo“ je govoril predsednik Socialistične stranke Avstrije vicekancler dr. Bruno Pittermann, ki je poudaril, da ta program ni nastal v sobi učenjakov, marveč ga je oblikoval merodajen del avstrijskega ljudstva. Obširno je komentiral vsak posamezni člen programa in med drugim dejal:

„Program za Avstrijo“ se priznava k nadaljnjemu sodelovanju obeh velikih strank ter s tem zagotavlja mir v politiki in sodelovanju gospodarskih partnerjev v duhu razumevanja in sporazumevanja. Volivci imajo torej na izbiro: ali se odločijo za SPÖ in s tem za nadaljnje sodelovanje, ali pa za ÖVP in s tem proti sodelovanju. Socialisti so bili vedno za republiko in za svobodo ter hočejo to svobodo varovati pred vsako zlorabo. „Program za Avstrijo“ se brez pridržka priznava k trajni nevtralnosti in k vsem iz tega izvirajočim obveznostim.

GENERALNI SEKRETAR OZN U TANT:

Za mir je treba napraviti še mnogo več

Po daljšem »počitniškem razpoloženju«, ki je zavladovalo po lanskoletnem 20. zasedanju Glavne skupščine OZN, je postalo na sedežu Združenih narodov spet živahno, ko je generalni sekretar U Tant minuli teden sklical veliko tiskovno konferenco. V krogih novinarjev so računali s tem, da bo U Tant povedal marsikaj pomembnega v zvezi z aktualnimi vprašanji, s posebnim zanimanjem pa so pričakovali njegove izjave o vietnamskem problemu.

Ravno glede njegovih izjav o tem vprašanju pa so bili določeni krogi precej razočarani, posebno tisti, ki so mislili, da se bo U Tant v vietnamskem vprašanju postavil na stran Amerike in njene tako imenovane »mirovne ofenzive«, katero je mednarodna javnost medtem že dobro spoznala kot neiskren maneuver, ki ima v resnici le namen, zagovornikom vojne ustvariti boljše pogoje za nadaljevanje njihove nevarne pustolovščine v Vietnamu. U Tant te »mirovne ofenzive« namreč niti z besedo ni omenil, pač pa naglasil, da je treba za mir napraviti še mnogo več. Pri tem je izrecno omenil začasno ustavitev bombardiranja v Severnem Vietnamu, kar je po njegovem mnenju izboljšalo »psihološko ozračje«, toda potrebno bi bilo storiti še veliko več, predvsem pa bi morali obe strani jasno povedati, kako si zamišljata bodočnost Južnega Vietnama.

U Tant je nadalje povedal, da so se stališča obeh strani v zadnjih tednih v precejšnji meri približala ter poudaril, da bi se morebitna pogajanja morala začeti s proučevanjem načrta, kako naj bi uveljavili ženevske sporazume, ki jih sedaj kot osnovo sprejemata obe strani. Po njegovem mnenju je eden od ugodnih činiteljev enotno mnenje, da mora trajna rešitev vietnamskega vprašanja sloneti na popolnem soglasju velikih sil, vključno LR Kitajske.

Posebej glede razgovorov pa je U Tant naglasil, da bodo realistični samo takrat, če se jih bodo udeležili tisti, ki se v Vietnamu borijo. S tem se je nedvoumno zavzel za priznanje južnovietnamskega osvobodilnega gibanja in se v sedanjem kritičnem položaju lotil bistva vietnamskega problema. Prav vprašanje priznanja osvobodilnega gibanja predstavlja namreč eno glavnih ovir za pomiritev v Vietnamu, ker Amerika vztraja pri stališču, da ima pravico govoriti v imenu južnovietnamskega

ljudstva edinole sajonska vlada, medtem ko nasprotna stran upravičeno zahteva priznanje osvobodilnega gibanja, katero nadzira pretežno del južnovietnamskega ozemlja. Sedanje izjave U Tanta pričajo o tem, da ocenjuje generalni sekretar položaj v Vietnamu zelo realistično in je samo upati, da se bodo do podobnega spoznanja končno priborili tudi v Washingtonu in Sajgonu, kajti potem rešitev gotovo ne bo več težka, zlasti spričo dejstva, da je na obeh straneh prevladalo mnenje, da mora bodoča ureditev temeljiti na ženevskem sporazumu.

Na svoji tiskovni konferenci je zavzel U Tant stališče tudi do raz-

nih drugih problemov ter so vzbudile veliko zanimanje zlasti njegove izjave o LR Kitajski. Pri tem se je zavzel za novo obravnavanje tako imenovanega kitajskega vprašanja in poudaril, da LR Kitajske ne bi smeli ocenjevati le po zunanjih videzih, marveč bi morali priti najprej na jasno, zakaj se ta država smatra za »izgnanko in kršiteljico zakonov«. Z drugimi besedami to pomeni, da U Tant krivde za današnji nekoč čuden položaj LR Kitajske ne pripisuje samo njej, marveč je mnenja, da so na teh razmerah krive tudi druge države, predvsem Amerika, ki se že vsa leta upira sprejemu LR Kitajske v OZN.

OSEBNOSTI IZ 25 DRŽAV:

Napravite mir v Vietnamu!

V nedeljo je skupina verskih predstavnikov in laičnih osebnosti iz 25 držav objavila poziv na mir v Vietnamu. Poziv je poslala voditelj in narodom Amerike, Severnega in Južnega Vietnama ter Kitajske. Te osebnosti so ustanovile tudi Mednarodni odbor vesti za Vietnam, ki se je povezal z nedavno ustanovljenim Izjemnim odborom klera za Vietnam. Doslej se je omenjeni organizaciji pridružil že nad 2000 osebnosti iz 25 držav, vsak dan pa pristopi nadaljnjih 200 novih članov.

Podpisniki poziva obsojajo dejstvo da ena in druga stran zavzajata nasprotna argumente in spravljata v dvom možnost, da bi bil nasprotnik iskren. Tako na eni kakor na drugi strani mislijo, da imajo absolutno prav. Tisti del poziva, ki je naslovljen na Johnsona in na Američane, pravi med drugim: „Strahote, ki jih vaša letala in vaše orožje prizadevajo vietnamskemu ljudstvu, gredo preko vsakega moralnega ali političnega opravičila. Uničenje celih vasi in pobijanje nevojskujočih se množic, ki je posledica vaše politike, se ne more opravičiti z nobenim argumentom.“

„Pošteni in pogumni vietnamski patrioti, ki so se borili ob vaši strani v Vietminhu proti Francozom“,

Ob kanclerjevem obisku

napad na koroške Slovence

Ob koncu minulega tedna je bil kancler dr. Klaus na predvolilni propagandni turneji na Koroškem, kjer je obiskal tudi nekaj krajev v Podjunu. Kolikor je razvidno iz tozadevnih poročil v tisku, je šel vodilni kandidat ÖVP pri tej priložnosti povsem mimo dejstva, da živita v teh krajih dva naroda. Sicer pa je to stvar njega in njegove stranke in predvsem stvar tistih ljudi na našem ozemlju, ki se pustijo prepričevati o neki »sveti« dolžnosti, da morajo pri volitvah glasovati za ÖVP.

Povsem drugačna je seveda zadeva s podpredsednikom koroškega deželnega zbora dr. Mayrhoferjem, kateri je kanclerjev obisk izkoristil za nov napad na koroške Slovence. Da mu kot ÖVP-jevskemu funkcionarju odločitev Zveze slovenskih organizacij za podporo socialismu ni ravno v veselje, je do neke mere še razumljivo, toda kot demokrat — če se za takega smatra — pa bi moral vedeti, da ima vsak posameznik in vsaka skupina pravico do svobodne odločitve. In ne samo to, kot resnični demokrat mora tako odločitev tudi spoštovati, čeprav morda ne odobrova njegovega lastnega koncepta. Njegove besede, ki jih je ob kanclerjevem obisku govoril v Grebinju, pa so vse drugo kot dokaz demokratičnega nastojenja, so namreč izraz skrajne nestrpnosti in bodo marsikomu odprle oči, da bo končno le spoznal, kako si ÖVP v resnici zamišlja načela demokracije in kako bi jih izvajala v praksi, če bi v parlamentu dosegla zaželeno večino. Ta in oni pa se bo ob tej priložnosti spomnil morda tudi prejšnjih izrazov »naklonjenosti« dr. Mayrhoferja do Slovencev, katera je pred leti dosegla višek v njegovi tožbi proti Tedniku.

S svojim zadržanjem napram koroškim Slovincem dr. Mayrhofer svoji lastni stranki vsekakor ni napravil dobre usluge. Ne samo, da se je v odnosu do našega ljudstva postavil v isto vrsto z najbolj zagrizenimi nacionalisti iz vrst FPÖ, marveč je hkrati zabrisal tudi vtis, ki ga je napravil kancler dr. Klaus s svojimi obljubami na lanskoletni slovenski prireditvi v Celovcu.

Slovenski volivci se bodo 6. marca gotovo zavedali, da pomeni glas ÖVP hkrati tudi glas za dr. Mayrhoferja. Sicer je res, da gre pri državnoborskih volitvah za odločitev v širokem državnem merilu. Toda mi živimo na Koroškem in je torej v prvi vrsti odločilno stališče, ki ga do naših vprašanj zavzema ena ali druga stranka v deželnem merilu. Kakšno je to stališče pri ÖVP, je dr. Mayrhofer že povedal.

Letošnjega 15. Slovenskega plesa v Celovcu so se udeležili tudi številni častni gostje. Podrobno poročilo v besedi in sliki objavljamo na 4. strani današnje številke

Ceste pereč koroški problem

Zadnja leta vedno bolj opažamo, da vloga cest v osebnem in tovarnem prometu narašča in da vedno bolj prekaša vlogo železnice. Istočasno pa iz leta v leto vidimo, da razvoj gradnje in modernizacije cest vedno bolj zaostaja za razvojem cestnega prometa. Transportna in gospodarska podjetja ter zasebniki gledajo na ta razvoj z enako zaskrbljenostjo, kot deželna cestna uprava in občine. V dose-
danih pogojih in z doslej razpoložljivimi sredstvi stojimo v naši deželi pred alternativo: povečanje sredstev za gradnjo in modernizacijo cestnega omrežja ali pa gospodarski za-
stoj.

Obremenjenost cest v deželi je najtesneje povezana z razvojem turizma. V poletnem turizmu so zaradi naraščajočega števila turistov, ki prihajajo v deželo in ki potujejo po naših cestah s severa proti jugu in iz severozahoda proti jugovzhodu, ceste prenatrpane, medtem ko v zimskem času še nekam prenašajo naval osebnih in tovornih avtomobilov. Čeprav igra naša dežela v turizmu eno najpomembnejših vlog v Avstriji in čeprav so naše ceste zaradi bližine italijanskega trga in blagovnega tranzita iz Trsta v osrčje Evrope od tovarnjakov vedno bolj natrpane, zaostaja po gostoti cestnega omrežja daleč za drugimi zveznimi deželami, ki nimajo takega obsega turističnega in tovarnega prometa, kakor ga naletimo v naši deželi. Tako ima n. pr. Nižja Avstrijska, ki po površini predstavlja 23 % Avstrije, 43 odstotkov avtocest ter 33 % državnih, 47 % deželnih in 32 % občinskih cest, medtem ko Koroška, ki zavzema 11 % avstrijske površine, nima niti kilometra avtoceste ter le 12 % državnih, 6 % deželnih in 11 % občinskih cest v državi.

Če spričo tega primerjamo vlogo Koroške v turističnem, tovarnem in tranzitnem prometu z vlogo Nižje Avstrijske, potem vidimo, da je bila Koroška doslej pri gradnji in modernizaciji cestnega omrežja zapostavljena in da je zaostala. Na Nižjem Avstrijskem, kjer tranzit po cesti, v osebnem kot v blagovnem prometu skoraj ne igra nobene vloge in kjer število turistov, ki prihajajo v to deželo, doseže kvečjemu 10 % prebivalstva, medtem ko ga pri nas doseže tudi 90 %, odpade na 1000 prebivalcev 0,09 km avtoceste ter 2,22 km državnih, 7,8 km deželnih in 13,31 km občinskih cest. Na Koroškem pa na isto število prebivalcev odpade 2,23 km državnih, 2,58 km deželnih in 12,23 km občinskih cest, od avtoceste pa niti meter.

Problem cestnega omrežja na Koroškem pa ni razviden le iz zgornjih primerjav, marveč tudi iz urejenosti cest. Od 1109 km državnih cest jih je le 19 % širših od 7,5 m, medtem ko jih je v Salzburgu 32 %, na Tirolskem pa 22 odstotkov. Na Koroškem je še vedno 55 % cest pokritih z gramozno oblogo, medtem ko jih je na Tirolskem le 29 %, v Salzburgu pa celo samo 11 %. Srednjetežko oblogo ima na Koroškem 44 % cest, na Tirolskem 69 %, v Salzburgu pa 88 %. Težko oblogo ima na Tirolskem 2 % cest, medtem ko jih ima na Koroškem in v Salzburgu le 1 %.

Podobno zaostajajo glede urejenosti tudi koroške deželne ceste. Od skupno 1278 km deželnih cest jih je le 9 % širših od 6 m, medtem ko jih je v Salzburgu 15 %. Občinskih cest imamo v deželi 7942 km. Od teh je vendar le 12 % širših od 4 m in le 10 % jih ima asfaltno oblogo. V Salzburgu ima asfaltno oblogo 16 % občinskih cest, 14 % pa jih je širših od 4 metrov.

Sicer drži, da potrebujejo ravniške pokrajine — vsaj kar tiče državne in deželne ceste — razmeroma gostejše cestno omrežje kot pokrajine alpskega sveta. Drži tudi, da je gradnja cest po ravni cenejša kot v goratem svetu. Toda ravno tako drži, da je treba ceste graditi in modernizirati tam, kjer je to najbolj potrebno. Če je na Koroškem turizem ena najpomembnejših gospodarskih panog in če cestni blagovni promet in tranzit, ki koristi vsej državi, pri nas najbolj narašča, potem je treba končno v ministrstvu za trgovino in obnovo, v katerega pristojnost sodi gradnja in modernizacija cest, spremeniti tudi ključ delitve to-zadevnih denarnih sredstev. Koroška mora biti pri tej razdelitvi bolj upoštevana, kot je bila doslej, kajti po njenih cestah pritaka z avtomobili tudi delo in denar v deželo in državo, brez katerih pa moramo v nadaljnjem gospodarskem razvoju še bolj zaostajati za drugimi zveznimi deželami, kakor že itak zaostajamo.

PROIZVODNJA ŐDK V LETU 1965:

Nov rekord rečnih elektrarn

Po elektrarnah Družbe avstrijskih dravskih elektrarn (ŐDK) je bilo lani produciranih 2,42 milijarde kilovatnih ur (kWh) električne energije. Od tega je znašala proizvodnja termoelektrarn Št. Andraž, Voitsberg in Zellweg več kot milijardo kWh, rečne elektrarne Kazaze, Žvabek in Labot pa so dale 996,4 milijona kWh. Preostalo energijo so ŐDK ustvarile v skupini elektrarn Reljeck-Kreuzeck. Te elektrarne so dale 370,9 milijona kWh. Od svoje ustanovitve leta 1947 so ŐDK producirale 27,2 milijarde kWh električne energije.

Lanska proizvodnja ŐDK je zaostajala za proizvodnjo zadnjih let. Rečne elektrarne so sicer dale za 386 milijonov kWh več energije kot leta 1964, termoelektrarne temu razvoju vendar niso sledile. Njihova proizvodnja je bila za 850 milijonov kilovatnih ur nižja kot leta 1964. Porast proizvodnje rečnih elektrarn je bil v veliki meri posledica izredno močne založenosti Drave z vodo. Po podatkih ŐDK je lani po Dravi steklo 11.969 hektokubičnih metrov vode, medtem ko je leta 1964 steklo le 6779 hektokubičnih metrov. V letnem povprečju je lani po Dravi steklo na sekundo 380 m³ vode nasproti 214 in 272 m³ leta 1964 in 1963. Na dan, ko je Drava zaradi poplav najbolj narasla, to je

bilo 4. septembra 1965, je steklo po njej na sekundo 2022 m³ vode, najmanj pa je je steklo 1. marca 1965, namreč le 120 m³.

Leta 1947, ko so bile ŐDK ustanovljene, so njihove elektrarne dale 114,78 milijona kWh električne energije. Naslednje leto je njihova proizvodnja narasla na 403,82 milijona kWh. Leta 1950 je proizvodnja pressegla prvič pol milijarde kWh, leta 1953 pa milijardo kWh. Od tedaj naprej je skladno z zgoščitvijo gradnje novih elektrarn stalno naraščala in leta 1961 prekoračila 2 milijardi kWh. Leta 1963 je znašala 2,94 milijarde kWh. Na nadaljnje povečanje pa je računali šele, ko bo zgoščitvena elektrarna Bistrica v Rožu.

Jugoslovansko gospodarstvo v prihodnjih 5 letih

Za lansko gospodarsko reformo se je pričelo za jugoslovansko gospodarstvo novo obdobje. V tem obdobju pričakujejo, da bo med 1966 in 1970 letna rast industrije in gradbeništva popustila, medtem ko bosta kmetijstvo in promet nagelje naraščala. Industrija

in gradbeništvo naj bi naraščala le še za 10 oz. za 8,3 odstotka, torej za 1,3 oz. za 5 odstotkov manj kot v obdobju 1961—1964. Temu nasproti naj bi se letna rast kmetijstva povečala od 1,9 na 5 odstotkov, rast v prometu pa od 6,9 na 9,5 odstotka. Po tej poti stabilizacije gospodarstva pričakujejo, da se bo stanje deviznih rezerv koncem leta 1970 zvišalo na 480 milijonov dolarjev.

Če se bodo uresničile vse te predpostavke, se bo narodni dohodek na prebivalca letno povišal za 7,3 odstotka in bo leta 1970 znašal 546.000 dinarjev, ki bi bilo za 162.000 dinarjev več kot lani. Povprečni zaslužek zaposlenih bi se povečal od 65.000 na 95.000 dinarjev.

Po tej poti bi se zboljšali tudi življenjski pogoji prebivalstva. Osebnna potrošnja bi v tem petletju narasla od 234.000 leta 1965 na 342.000 dinarjev leta 1970, pri čemer bi se za prehrano potrebni odstotek znižal od 43,7 na 35,8 odstotka. Potrošnja električne energije po gospodinjstvih bi narasla od okroglo 150 kWh na 256,4 kWh, tekstila na prebivalca od 21,5 na 32 kvadratnih metrov, površina stanovanja pa od 9,7 na 11,1 m² na prebivalca.

Kar tiče kupne moči, pričakujejo, da bo koncem leta 1970 treba za kilogram belega kruha delati le še 17 minut, za kilogram svinjskega in govejega mesa 2,27 ure, za kilogram sladkorja 36 minut in za nakup para moških čevljev 12,13 ure. Realna kupna moč povprečnega delavčevega zaslužka bi se povečala približno za 32 odstotkov.

S tem bi prišlo tudi do močnejšega premika v strukturi prebivalstva. Delež nekmečkega prebivalstva bi se povečal od 52 na 56,8 odstotka. V mednarodni blagovni menjavi bi se izvoz blaga in storitev povečal na 14,6, uvoz blaga in storitev pa na 14,9 odstotka brutoprodukta.

Tržaško gospodarstvo v letu 1965

Po intervjuju, ki ga je tržaškemu radiu o gospodarskem razvoju Furlanije-Juljske krajine v letu 1965 dal generalni komisar dr. Mazza, je gospodarstvo te dežele stagniralo na področju industrijske in gradbene dejavnosti, medtem ko se je njena trgovina opomogla. Zastoj v gradbeništvu je privedel do tega, da je bilo število projektiranih stanovanj skraćeno za eno četrtino, v industriji pa je popustila proizvodnja piva, papirja, jute in marmorja. Splošni pokazatelj industrijske dejavnosti se je od 207 v letu 1964 znižal na 203, očitno pa je naraslo število stečajev (konkurzov) in sicer od 32 leta 1964 na 37 v lanskem letu.

Ugoden razvoj sta lani zabeležila pomorski blagovni promet in turizem. Pomorski blagovni promet je v primerjavi z letom 1964 poskočil za 12 %, količina manipularanega blaga pa od 5,3 milijona ton na približno 6 milijonov ton. V turizmu so zabeležili pri domačih gostih porast za 6 %, in pri inozemskih gostih za 7 %. Tržačani so svoje denarne vloge pri raznih bankah povečali za 18 %, vsi prihranki pa so dosegli višino 180 milijard lir.

Na porast pomorskega blagovnega prometa v Trstu je zlasti vplivalo povečanje industrijskega prometa, to je surovin, ki jih predvsem potrebuje tržaška industrija. V pristojnih krogih pravijo, da je industrijski promet močno preseljen trgovinskega. Industrijski promet je narasel na 55 %, medtem ko je trgovinski zdrknil na 45 %. Mednarodni promet v tržaški luki se je lani dvignil za 6 % in je znašal 2,15 milijona ton.

Zelo pa je mednarodni pomorski promet v Trstu lani prizadelo nadaljnje upadanje prometa z lesom. V prvih 11 mesecih leta 1964 je znašal še 150.668 ton, lani pa le še 126.655 ton. Trst zlasti izgublja svoje tradicionalne postojanke na Bližnjem in Srednjem vzhodu.

V razvoju mednarodnega prometa čez tržaško luko je upadel tudi avstrijski promet, medtem ko se je promet Jugoslavije, Zahodne Nemčije in Češkoslovaške ter Madžarske v glavnem držal na predlanski višini.

Še vedno kriza v EGS

Srečanje ministrov držav-članic EGS v Luxemburgu, ki je bilo v minulem tednu, krize, katere zaradi zadržanja Francije že več mesecev hromi delo EGS, ni rešilo. Francija se je sicer po svojem zunanjem ministru Couve de Murvillu zasedanja v Luxemburgu udeležila, vendar je slej ko prej vztrajala na zahtevi, da je treba delokrog komisije EGS pod vodstvom zahodnonemškega profesorja Hallsteina omejiti. Pri tem srečanju so šli Francozi še nekoliko dlje. Zahtevali so, da je treba Hallsteina kot predsednika komisije zamenjati. Nadalje so Francozi zahtevali, da ministrski svet EGS ne sme sklepati z večino, marveč samo ob soglasju vseh predstavnikov. S tem so postavili pred ostalih pet članic EGS nov trd oreh, ki bo povzročal nove težave. Preden te težave ne bodo rešene, Francozi niso pripravljeni vrniti se v organe EGS. Pred tem pa tudi Avstrija ne more računati na nadaljevanje pogajanj glede svojega pristopa oz. pridružitve k EGS.

POSI ROKEM SVETU

WASHINGTON. — Med „veliko debato“ v ameriškem kongresu o vojaškem položaju v Vietnamu in o nadaljnjih ameriških vojaških načrtih na tem področju je prišlo do ožnih nasprotij med poslanci. Pristali „popolne zmage“ so prišli na predsednika Johnsona, naj poveča vojaško dejavnost Amerike v Vietnamu, medtem ko se je druga skupina poslancev zavzemala za čim prejšnji konec vietnamske vojne.

SAO PAULO. — Brazilski politična policija je zaplenila 25.000 knjig, ki jih je ocenila kot „subverzivne“. Med zaplenjenimi knjigami je tudi portugalski prevod „Nezbrane ledine“ sovjetskega pisatelja Solohova, lanskeletnega Nobelovega nagajenca za književnost.

TOKIO. — Japonsko pristanišče Jokosuka namerava spremeniti v bazo za ameriške vojne ladje, oborožene z atomskimi orodjem. Proti temu načrtu so protestirali na velikem zborovanju, katerega se je udeležilo okoli 6000 prebivalcev Jokosuke.

BERLIN. — Zahodnoberlinsko javno tiskilstvo je izdalo oblozico zoper trojico meščanov, ki so s pomočjo uniform ameriških vojakov organizirali pobege iz vzhodnega v zahodni del mesta.

SALZBURG. — Pred sodiščem v Salzburgu se je začel proces proti Johannu in Wilhelmu Maurerju, ki sta obtožena, da sta med nacistično zasedbo Poljske sodelovala pri množičnem ubijanju tamkajšnjih Židov. V enem samem poljskem mestu je nacistična edinica, pri kateri sta sodelovala tudi obtožena, obkolila židovsko četir, kjer so zgnali skupaj kakih 20.000 Židov, od katerih so jih še istega dne 12.000 postrelili.

MÜNCHEN. — Sodišče v Münchenu je prejšnji teden obsodilo dva bivša SS-ovca zaradi sodelovanja pri množičnih zločinih nad sovjetskimi prebivalstvom v mestu Baranoviči med drugo svetovno vojno. Nekdanja hauptsturmführerja Albera Rendorferja so obsodili na pet let ječe, ker je sodeloval pri uboju 446 ljudi, bivšega untersturmführerja Wilhelma Daischka pa na zaporno kazen treh let in enega meseca, ker je sodeloval pri uboju 160 ljudi.

KÖBENHAVN. — Na poslopje jugoslovanskega veleposlanstva v Københavnu na Danskem so neznan storilec izvedli dinamitski atentat. Eksplozija je povzročila večjo materialno škodo. Danska policija domneva, da je storilec treba iskati v vrstah jugoslovanskih beguncov, nekdanjih pripadnikov fašističnih organizacij, ki so med zadnjo vojno sodelovale z nacističnimi okupatorji.

LONDON. — Med Španijo in Veliko Britanijo se je spet vnel boj zaradi Gibraltarja, važne točke na vzhodu v Sredozemsko morje. Gibraltar spada pod britansko upravo, vendar bi si ga rada osvobodila Španija, na katere ozemlje meji. Kampanja Španije, da bi si pridobila suverenost nad Gibraltarjem, ima že dolgo zgodovino, toda zmagovalac je doslej še vedno ostala Velika Britanija, katere ima na Gibraltarju važno vojaško oporišče, ki služi tudi Atlantskemu paktu. Zdaj je španska vlada prepovedala letalom NATO, da bi preko španskega ozemlja letela proti Gibraltarju, v čemer britanska vlada seveda vidi napad na svoje interese.

WASHINGTON. — Ameriški zunanji minister Dean Rusk je na svoji zadnji tiskovni konferenci ponovno zavnil možnost, da bi v morebitnih pogajanjih za mir v Vietnamu sodelovalo tudi vietnamsko narodnoosvobodilno gibanje. Svoje odklonilo stališče je Rusk utemeljeval s tem, da predstavlja osvobodilno gibanje le del prebivalstva v Južnem Vietnamu, pri tem pa je očitno prezrl, da po njegovi lastni logiki tudi južnovietnamska vlada ne more govoriti v imenu celotnega južnovietnamskega ljudstva.

ZAGREB. — Na podlagi najnovejšega sporazuma bo Sovjetska zveza kupila pri zagrebških tovarni „Tesla“ nove avtomatske telefonske centrale v vrednosti 2,7 milijona dolarjev. S tem se bo skupna vrednost deb-
zav zagrebške tovarne Sovjetski zvezi tokom enega leta povečala na 6 milijonov dolarjev. Najzgodnejše avtomatske telefonske centrale, ki jih dobavlja tovarna „Tesla“, bodo montirane v Moskvi.

BERLIN. — V vzhodnem Berlinu so objavili podatke, po katerih so države-članice SEV (vzhodnoevropski svet za medsebojno gospodarsko pomoč) dale doslej za razvoj nacionalnega gospodarstva novim osvobodilnim državam Azije, Afrike in Latinske Amerike kredite v skupnem znesku okrog 5 milijard dolarjev. Kredite dajejo pod zelo ugodnimi pogoji. V izvozu držav SEV v azijske, afriške in latinskoameriške države odpade kakih 6 odstotkov na stroje in naprave, s katerimi so zgradili oziroma še gradijo okrog 1300 raznih industrijskih, energijskih in drugih gospodarskih objektov.

KARLOVAC. — Znan jugoslovanski politični in družbeni delavec dr. Ivan Ribar, med narodnoosvobodilno vojno predsednik AVNOJ (prve ustavodajne skupščine nove Jugoslavije), je minuli teden v svojem rojstnem kraju Vukmanu pri Karlovcu praznoval 85. rojstni dan. Ob svojem visokem življenjskem jubileju je bil deležen številnih čestitk, med temi tudi čestitk predsednika SFR Jugoslavije Tita.

NEW YORK. — Amerika je s svojo sovražno politiko do Kube doživela nov poraz, in sicer v upravnem odboru programa OZN za razvoj. V okviru tega programa bodo Združeni narodi letos pomagali reorganizirati številne projekte v raznih državah in bodo v ta namen prispevali 104 milijone dolarjev, medtem ko bodo prizadete države dale na razpolago nadaljnjih 150 milijonov. Eden izmed teh projektov je tehniška fakulteta v Havani na Kubi, za katero bo sklad OZN prispeval nekaj več kot 2 milijona dolarjev, ostalih 23 milijonov pa kubanska vlada. Zastopnik Amerike se je temu predlogu uprl, vendar ga je odbor v celoti odobril proti ameriški stališču in je s tem znova obveljalo eno temeljnih načel OZN, da program o razvoju ne sme biti pod vplivom političnih in ideoloških zadev.

MOSKVA. — V šolskem letu 1964-65 je v Sovjetski zvezi obiskovalo šole 68.926.000 oseb, medtem ko jih je bilo leta 1960-61 šole 52.600.000. Lani je imela Sovjetska zveza 367.000 knjižnic s skupno 2,3 milijarde knjigami. Največja sovjetska knjižnica, imenovana po Leninu, je v Moskvi in ima zdaj že 23,5 milijona knjig. Kulturnih klubov ima Sovjetska zveza 125.595, večjih muzejev pa 927, katere je lani obiskalo 66 milijonov ljudi. V 492 gledališčih, 36 opernih hišah in 339 koncertnih dvoranah so lani nastopili okrog 107 milijona obiskovalcev, medtem ko jih je bilo leta 1950 le 68 milijonov.

Knjižni dar Slovenske prosvetne zveze

5 lepih knjig skupno samo 30 šilingov

Z majhno zamudo je končno le prispel v naše vasi tudi knjižni dar Slovenske prosvetne zveze, ki bo spet razveselil mnoge stare in mlade bralce — ljubitelje dobre slovenske knjige, katerim nudi bogat izbor zabavnega in poučnega čtiva. Vsakoletna knjižna zbirka, ki jo posreduje našemu človeku Slovenska prosvetna zveza skupno s Koroškim koledarjem, je namenjena širokemu krogu bralcev. Zato ne obsega takih knjižnih del, ki bi zahtevala posebno strokovno znanje, marveč predstavlja pester izbor zanimive in predvsem poljudno napisane literature. To so brez izjeme knjige, ki bodo „vžgale“ tako s svojo vsebinsko dostopnostjo kot zanimivostjo; torej jim ne grozi nevarnost, da bi obležale neprebrane na polici, kjer bi se na njih nabiral prah, marveč bodo kot prava „uporabna“ literatura šle iz roke v roko in tako širile krog prijateljev slovenske besede.

O Koroškem koledarju za leto 1966 bomo obširneje poročali v prihodnji številki našega lista, tokrat pa hočemo našim bralcem predstaviti ostale širi knjige letošnjega knjižnega daru SPZ. Pri tem moramo kar ugodoma zapisati, da je izbor zelo posrečen, saj je poskrbljeno tako za domačo kot za svetovno literaturo, tako za starejše kot za mlade bralce, tako za leposlovje kot za „strokovno“ književnost — torej za vsak okus nekaj posebnega.

Domačo slovensko književnost zastopa tokrat priljubljeni slovenski pisatelj Ivan Tavčar, katerega „klasična“ povest

V Zali

bo gotovo vzbudila veliko zanimanje najširšega kroga bralcev. Kdo ne pozna njegove zbirke povesti „Med gorami“, kjer je pisatelj opisal svojo domačo dolino, njeno prirodno lepoto in njene preproste ljudi, ki hrepenijo po ljubezni in garajo za skromen kos kruha. Te povesti so mu bile tako pri srcu, da je nekaj let pozneje spet segel po podobnih likih, ko je pisal povest „V Zali“. Pri njej se je poslužil zanimive pisateljske tehnike, ko je v okviru povesti o lovu na divjega petelina vpletel štiri zgodbe, ki jih pripovedujejo štirje različni ljudje. Na ta „dekameronski“ način je povezal preteklost s sedanostjo ter z besedami lučinskega kaplana Andreja, Jernača izpod Skale, šepastega Tinčeta in žalostnega Mihe pripoveduje o ljubezni ali zakonu. Poleg tega se je v teh povestih dotaknil tudi problema izseljevanja slovenskih ljudi v Ameriko, kjer morajo trdo delati, vendar jim težko prisluženi denar ne prinese sreče. Tako je bil Ivan Tavčar prvi Slovenski pisatelj, ki se je izseljevanja lotil kot socialnega problema, kakor je tudi okvirna zgodba „V Zali“, ki predstavlja lep opis lova na divjega petelina, prva lovska povest v slovenski literaturi.

Literarni vrednosti te knjige se pridružuje še skrbna likovna oprema ing. arh. Borisa Kobela, ki je poleg ličnega večbarvnega ovitka prispeval vrsto zanimivih ilustracij.

S področja svetovne književnosti se nam predstavi slavni ameriški pisatelj in Nobelov nagrajenec Ernest Hemingway, in sicer s svojim romanom

Imeti ali ne

Zgodovina in problemi našega gospodarstva

Pod tem naslovom je Alfrd Magaziner v prvi letošnji številki socialistične revije za politiko, gospodarstvo in kulturo »Die Zukunft« priobčil komentar za knjigo gospodarskega urednika »Arbeiter-Zeitung« Karla AUSAHA »Licht und Irrlicht des österreichischen Wirtschaftswunders«. Zaradi aktualnosti vsebine te knjige objavljamo v naslednjem nekatero bistvene citate avtorja in jih povežemo z glavnimi mislimi komentatorja.

UVOD

Kakor pri vsakih volitvah, bodo avstrijski volivci marca spet odločali o usodnem vprašanju, kako naj izgleda avstrijska gospodarska politika v času, ki bo sledil volitvam. Sicer ne bo lahko volivcem predložiti prave probleme našega narodnega gospodarstva, čeprav ne bi bilo ničesar bolj potrebno, kakor pa jim približati gospodarsko zgodovino prve in druge republike, da bi lažje spoznali vrednost in nevarnost narodnogospodarskih teorij in metod. Gospodarstvo naše dežele je bilo dvakrat zgrajeno, enkrat, v prvi, enkrat pa v drugi republiki, vsakokrat po drugih metodah, ki so sledile na nasprotujočih si teorijah. Na križišču poti, na katerem se sedaj nahajamo, gre za to, ali naj se po nastanku druge republike uporabljajo metode razvijajo naprej ali naj naša gospodarska politika otrpne v škodo ogromne večine avstrijskega ljudstva in tako zaostane za današnjimi spoznanji in izkušnjami.

Problematika, ki jo imamo pred seboj, in zgodovinski potek, iz katerega

rega izvira, nudi podobo, ki izredno fascinira. Gospodarski potek je, žal, tako kompliciran, da »navaden človek s ceste« njegovemu smotru navadno ne more slediti. Zato potrebuje ustrezen uvod in razlago. Za tak uvod in razlago se je potrudil Karl AUSAHA, ki ga poznamo kot gospodarskega urednika Arbeiter-Zeitung. S svojo knjigo »Licht und Irrlicht des österreichischen Wirtschaftswunders« se je trudil, da bi znanost o gospodarstvu in zagonetne tajne vede spremenil v splošno dobro. V zaključni besedi svoje knjige pravi:

● Tačas večina avstrijskega prebivalstva gospodarskemu dogajanju ne stoji dosti drugače nasproti, kakor so vaščani neke v afriški goščavi pred pol stoletjem stali nasproti zagonetnemu pojavu strele in groma. To ni toliko krivda prebivalstva, kakor je krivda krogov, ki delajo osnutke učnih načrtov, ki ustvarjajo javno mnenje ali pa delajo propagando. Čeprav gospodarski vzroki tolikokrat vplivajo na potek zgodovine in čeprav gospodarska dogajanja tako močno posegajo v vsakda-

nje življenje, ne zve doraščajoči državljani v šolah o njem nič ali pa zelo malo. Tudi gospodarskega obveščanja ali celo gospodarskih komentarjev, katerih naloga bi bila, da bi prikazali zveze in razgalili vzroke in učinke, najdemo v tako imenovanih serioznih časopisih le redko.

V takem duhu pisana knjiga je vredna, da bi jo spoznal čim širši krog ljudi, zlasti pa naj bi se z njeno vsebino seznanili vsi, ki se bavijo s študijem ali poukom narodnega gospodarstva. Vsakogar, ki je sam doživljal gospodarska dogajanja prve in druge republike, bo prvo poglavje, ki obravnava

POGLED NA PRVO REPUBLIKO

zanimalo in mu razkrilo vrsto novih pogledov. V tem poglavju pravi avtor med drugim:

● Položaj po prvi svetovni vojni je torej v marsičem sličil položaju po drugi svetovni vojni, čeprav je treba ugotoviti, da oskrbe z živili 1945, pa čeprav je bila še tako pomanjkljiva, skoraj ni mogla primerjati z bedo v zimi 1918-19. Razlika je obstojala v tem, da je prva svetovna vojna končala s pričetkom zime, druga pa s pričetkom pomladi. Na drugi strani so Avstriji od leta 1918 ostala prihranjena obsežna vojna razdejavanja. Pokazalo pa se je, da je smo-

Posebno lepo presenečenje obsega letošnji knjižni dar SPZ za naše mlade bralce: to je knjiga

Pravljice

v kateri je znana slovenska pisateljica Kristina Brenkova zbrala prekrasen šopek najlepših pravljic, ki jih je izbrala in prevedla iz neizmerno bogate zakladnice pravljčnega sveta vseh narodov. Za to zbirko je segla po tistih pripovedih, ki izražajo dobro misel in vero v mogočne sile človeškega duha; to so zapisi o preprostih, razumnih, čistih ljudeh, ki se prebijajo skozi muke in težave vsakdanjosti ter se navsezadnje s pomočjo čudežnih sil prebijajo mimo množice omejenih, sebičnih, pohlepkih in zavistnih ljudi do svoje sreče. Knjiga obsega pravljice od najstarejših časov do danes ter predstavlja najzlahtnejše ljudsko ustvarjanje nešteti narodov. Poleg evropskih narodov, ki jih predstavljajo norveške, angleške, beloruske, litovske, danske, španske, poljske, romunske, sicilске, korziške, češke, ruske, nemške in grške pravljice, spoznamo tudi ljudstva daljnih dežel, ki zaživijo v indijanskih, ameriških, eskimskih, afriških, japonskih, kitajskih, avstralskih, havajskih in islandskih pravljicah. S posebnim veseljem pa je — kakor pravi avtorica — uvrstila v zbirko slovenske pravljice, kajli: njih privlačnost in lepota nam pričata, da je duhovna ustvarjalna moč še tako majhnega naroda pomembnejša od števil prebivalcev, priča nam, da imamo v zakladnici naše ljudske kulture skrito magično življenjsko silo, ki je ne morejo dati kronski zakladi ne število smrtnih atomskih bomb.

Dragocenost knjige pa je tudi v originalnih dvobarvnih ilustracijah Ančke Gošnik-Godec, ki po svoje lepo dopolnjujejo pravljčno besedilo.

Zadnja knjiga letošnje zbirke pa je poljudno napisano „strokovno“ delo ing. Dušana Ogrina z naslovom

Zelenje v našem okolju

ki nam posreduje opise in navodila o gojitvi, razmnoževanju in rabi vrtnega rastlinja: trajnic, enoletnic, drevja in grmovnic. Posebno pozornost posveča knjiga ureditvi vrta in daje na praktičnih primerih zanimivo in poučno gradivo. Tako nam strokovnjak pomaga prebroditi številne težave, ki se pojavijo, ko se odločimo za ureditev lepega vrta; ob njegovi podpori se nam pot od načrta do vrta ne bo več zdela dolga in ko bomo spoznali najvažnejše o vrtnih poteh, stopnicah, predvrtu, trati, kamnih, vodi in rastlinah, nam bo vrtnarjenje postalo resnično veselje. V knjigi so predstavljene razne vrste vrtnega rastlinja, govora pa je tudi o pravilni ureditvi grobov ter o vrtni kot fotografskem motivu. Na koncu je doda-

KULTURNE DROBTINE

● Naš rojak, akademski slikar Valentin Oman, je pred nedavnim razstavljal v Umetnostni galeriji 2000 v Bologni (Italija), kjer je imel razstavljenih 22 svojih najnovejših del, nastalih predvsem v letu 1965. Za ureditev razstave je poskrbela celovška „Galerija 61“, kjer se je Oman že trikrat predstavil s svojo umetnostjo.

● Društvo slovenskih pisateljev, ki šteje trenutno 156 članov, je imelo prejšnji teden v Ljubljani svoj redni občni zbor. Za novega predsednika društva je bil izvoljen Janez Menart, tajnik društva pa je postal Milja Vošnjak. Po novih pravilih, ki jih je sprejel občni zbor, lahko postane član društva vsak slovenski pisatelj, ne glede na bivaližne in državljanske prav tako pa tudi pisatelj, ki ne piše v slovenščini, vendar stalno živi in dela na ozemlju Slovenije.

● V ponedeljek je obhajal 60-letni življenjski jubilej znani koroški šolnik in kulturni delavec višji študijski svetnik dr. Harald Haselbach. Posebne zasluge ima na področju vzgoje učiteljskega naraščaja in ljudske prosvete.

● Na Dunaju bodo 13. maja slovesno podelili Herderjeve nagrade za leto 1966. Te mednarodne nagrade, ki bodo letos podeljene šele tretjič, so namenjene za posebne zasluge pri ohranjanju in krepljenju evropske kulturne dediščine v duhu mirnega sporazumevanja med narodi. Med letošnjimi nagradenci sta tudi dva Jugoslavana, in sicer književnik in prevajalec Zlatko Gorjan ter slovenski etnolog dr. Niko Kurel.

● Več kot 200 članov sarajevskega opernega gledališča je te dni z velikim uspehom gostovalo v Italiji. Gostje iz Sarajeva so v več italijanskih mestih uprizorili opero „Boris Godunov“ Musorgskega.

● V celovški „Galeriji 61“ bo prihodnji teden odprta razstava italijanskih umetnikov. Sodelovali bodo Franchi, Garagnani, Naldi, Pasotto in Saliola.

● Za kulturni teden od 8. do 18. februarja pripravljajo v občini Ravne na Koroškem vrsto prireditev, s katerimi bodo počastili spomin Franceta Prešerna in Prežihovega Varanca. Proslave s kulturnim programom bodo tudi na ravenski gimnaziji in po osnovnih šolah, kjer bodo najbolj marljivim mladim bralcem spet podelili Prežihove značke.

● Na letošnjem kulturnem festivalu na Dunaju bosta sodelovala tudi svetovno znana ruska solista David in Igor Ojstah.

no še obširno stvarno kazalo ki nam bo olajšalo poiskati v knjigi zaželjeno rastlino. Ob branju knjige bomo spoznali da ureditev vrta, ki je posebno nepogrešljiv v današnjem stehiniranem svetu s pospešenim življenjskim utripom in čedalje hujšim odlujevanjem naravi, ni mogoča samo tam, kjer so na razpolago cela zemljišča, marveč tudi sredi utesnjenih prostorov, kjer je košček narave postal naravnost življenjska potreba sodobnega človeka.

Pravi okras knjigi so lepe slikovne priloge z večbarvnimi izbranimi primeri vrlov, nasadov in posebno lepih vrtnih rastlin, tako da je knjiga tudi za oko resničen užitek.

Kratkemu opisu posameznih knjig letošnjega knjižnega daru Slovenske prosvetne zveze bi ob koncu le še dodali, da se zbirke dobijo pri krajevnih prosvetnih društvih in v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu, Wulfengasse. Cena za celotno zbirko, ki vključno koledarja obsega 768 strani, znaša samo 30 šilingov. Torej je zmogljiva za vsakogar — zato knjižni dar SPZ v vsako slovensko hišo!

trna, ekspanzivna gospodarska politika, kakor jo vodi druga republika, razmeroma naglo odpravila tudi največjo škodo v proizvodnem aparatu in da jamči stalno naraščajoč socialni produkt, medtem ko vodi restriktivna gospodarska politika k razpadanju socialnega produkta.

Vabljuje, da bi navezali na ta citat podobno dolg citat iz naslednjega odstavka, v katerem obravnava drvečo inflacijo, kajti, kakor avtor sam pravi, je mogoče navesti veliko dokazov, da so nerazumljive napake, ki so bile napravljene na področju denarstva, pripomogle k razpadu prve republike. Kakor nas to miha, se vendar ne moremo zadržati tako dolgo pri pogledu na prvo republiko, kakor bi se pravzaprav radi. Ta pogled osvetljuje tragično zgodovino prve republike s strani, s katere je bila doslej komaj osvetljena.

Kakor dobimo v prvem poglavju s primerjavo različnih obdobij močne vtise, jih dobimo tudi v drugih poglavjih. Po primerjavih gospodarske politike prve in druge republike sledijo v knjigi primerjave, ki se nanašajo na

OBDOBJA ZGODOVINE DRUGE REPUBLIKE

o katerih pravi avtor v drugem poglavju:

● Gospodarska zgodovina druge republike se deli na dve obdobji: na prvo od dneva osvoboditve do 1951-52 in na drugo od tega časa

naprej. Za obdobje prvih povojnih let so značilna prizadevanja, da bi se docela razdejano gospodarstvo iz osnov obnovilo, da bi bile izpolnjene najprimitivnejše želje prebivalstva, da bi prišlo do ureditve vrednosti denarja, da bi prišlo do kolikor toliko delujočega mehanizma na trgu in da bi bila inozemska pomoč kar se da racionalno izkoriščena. To obdobje konča s stabilizacijo vrednosti denarja, z relativno stabilizacijo mezd in cen in s končanjem pomoči Marshallovega plana. V teh letih so stali v ospredju gospodarski problemi, ki so imeli v drugem obdobju le malo pomena, kakor so to vprašanja vezanega gospodarstva, nadzorovanja cen, prehrane in inozemske pomoči. S tem ne bode rečeno, da v neposrednih povojnih letih drugi problemi gospodarske politike niso bili intenzivno obravnavani, kot n. pr. vrednost denarja, zunanja trgovina, agrarno gospodarstvo, stopnjevanje proizvodnje in državni proračun. Gospodarski problemi, ki so sledili iz časa zasedbe, in teh ni bilo malo, vpadajo v obe obdobji; izginili so, ko so bile leta 1961 odpremljene zadnje dobave iz državne pogodbe v Sovjetsko zvezo. Drugo obdobje nosi pečat prizadevanj, da bi bila prihranjeni kupne moči in vrednosti denarja dosežena čim nageljša gospodarska rast in da bi prišlo do kolikor se da pravične razdelitve socialnega produkta, za kar se je bila borba na raznih frontah.

(Nadaljevanje sledi)

Občine našega časa po vlogi, ki jo vršijo in po nalogah, ki stojijo pred občinskimi sveti, skoraj ne moremo več primerjati z občinami prvih štirih desetletij našega stoletja. Velike spremembe v strukturi gospodarske pripadnosti prebivalstva, vse nageljsi tokovi gospodarskega razvoja in čedalje večja odvisnost občinskega življenja od trga so v zadnjih dveh desetletjih tudi občinam naložili nove in vedno večje probleme, s katerimi se srečuje občinska uprava in katere mora po svoje rešiti in urediti.

Podeželskih občin, ki bi imele opravka zgolj s kmetijstvom, šesto desetletje našega stoletja ne pozna več. Medtem so namreč skoraj po vseh podeželskih občinah vznikla obrtna podjetja, stara pa so se povečala in pričela zaposlovati več ljudi. Vedno več občin dobiva poleg obrtnih tudi industrijska in turistična podjetja, iz drugih občin pa hodi čedalje večje število delavcev na delo v sosedne občine ali pa se izseljuje. Po občinskih poteh in cestah so konjske vprege zamenjala motorna vozila, ki morajo zaradi preobrazbe kmetijske proizvodnje priti takorekoč do vsake kmetije. Ureditev potov in cest za tak promet in njihovo vzdrževanje je v glavnem stvar občin. Njihova stvar pa postaja tudi splošno pospeševanje gospodarskega razvoja v občinah, zlasti pospeševanje kmetijstva ter oskrba naselij z vodo in kanalizacijo. Vse te in še druge naloge so se pridružil nekdanjim nalogam vzdrževanja občinske uprave in vzdrževanja šolskih poslopij, glede katerih pa postajata čas in prebivalstvo vedno zahtevnejša.

Večje naloge občin pa zahtevajo tudi več sredstev, zlasti večje dohodke občin. Občina je namreč samoupravno telo, ki ima poleg zakonito določenih izdatkov tudi zakonito določene dohodke. Med njimi so najvažnejši zemljiški davek, obrtni davek, davek na znesek mezd in davek na pijačo ter deleži, ki ji pripadajo po zakonu o finančni izravnavi med državo, deželami in občinami od drugih davkov, med njimi zlasti od davkov na pridobivanje zemljišč in na kapitalni donos ter davkov na dohodek, blagovni promet in mezde. Včasih je bil zemljiški davek najvažnejši dohodek občine, danes so to obrtni davek, davek na znesek mezd in drugi. Kakor se spreminjata gospodarska in socialna struktura občin, se po pomembnosti spreminja tudi vrstni red virov dohodkov občin.

Razvoj nalog občin in pritakanja sredstev za njihovo izpolnjevanje najlažje primerjamo na vsakoletnih proračunih dohodkov in izdatkov občin. Te primerjave pa tudi vedno spet kažejo obseg in pomen gospodarske razvitosti občin, kakor jih prikazujejo spodnji primeri obsega proračunov za leto 1966, ki so jih občine medtem že sklenile.

občina	obseg v ha	prebivalcev	proračun v mil. šil.
Beklanj	7650	5405	19,5
Borovlje	5354	6500	10,2
Ruda	4236	1550	1,7
Pilberk	6969	3995	4,4
Škofljan	4166	3015	9,5
Važenberk	5999	2670	2,2
Zel. Kapla-Bela	20.168	3899	4,2

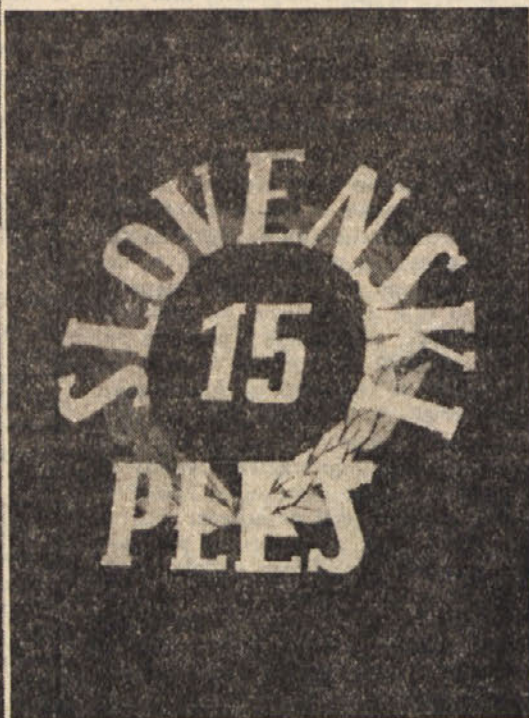
Ze samo na teh primerih vidimo veliko razliko v razpoložljivih sredstvih med obrtno, industrijsko in turistično razvitimi občinami in med občinami, ki so še vedno v glavnem kmečke občine brez pomembnejše obrti in turizma. Ob tej primerjavi ni težko spoznati osnovna upravljanja, katerih reševanja se je treba po gospodarsko nerazvitih občinah lotiti, da bo njihova gospodarska moč narasla, da bodo lažje kos nalogam, ki jih morajo izpolniti, da bo prišlo po njih do blagostanja prebivalstva, ki bo vsaj nekam podobno blagostanju po gospodarsko razvitih občinah.

Osnovno vprašanje gospodarske šibikosti občin, ki ga je treba rešiti, je pospeševanje gospodarskega razvoja občine, pospeševanje razvoja obrti, turizma in tudi industrije. Pri tem ima nedvomno pospeševanje obstoječih domačih podjetij prednost pred naselitvijo novih in tujih. Med navedenimi je občina Ruda zgleden primer teh prizadevanj. V svojem skromnem proračunu ima namreč 245.000 šilingov določenih za pospeševanje gospodarskega razvoja občine.

Zboljšanje gospodarstva in gospodarske moči občine je zadeva vseh občanov. Zakon ne določa zastoj, da mora vsaka občina osnutek svojega proračuna, preden ga občinski svet sklene, skozi teden dni dati občanom v občinski pisarni za vpogled na razpolago. Zakon pa tudi določa, da ima vsak občan pravico do pismenih ugovorov proti osnutku proračuna, ki jih mora občinski svet nato vzeti v pretres, preden proračun sklene. Po tej poti sodelovanja občanov pri gospodarskih vprašanjih občine pa je zagotovljena tudi večja učinkovitost njihovega reševanja. Ta pot je v prizadevanjih za pomoč s strani dežele in države pri reševanju občinskih komunalnih problemov lahko izredno vzpodbudna. Pregovor »Pomagaj si sam in ti bo pomagano« ima namreč tudi na tem področju svojo polno veljavo.

15. SLOVENSKI PLES V CELOVCU

Udeležence tradicionalne prireditve je pozdravil predsednik Slovenske prosvetne zveze dr. Franci Zwitter — Ples je otvoril deželni glavar Hans Sima s soprogo — V kulturnem sporedu je sodelovala tudi pevka Majda Sepe — Ob pesmi, plesu in razgovoru je vladalo vzdušje prijetne družabnosti

TRADICIONALNI 15. SLOVENSKI PLES V CELOVCU:

Uspela družabna prireditev koroških Slovencev

v navzočnosti številnih predstavnikov in častnih gostov

„Pustimo zdaj vsakdanje skrbi ob strani ter preživimo nekaj ur zabave in veselja v prijetni družbi,“ je dejal predsednik Slovenske prosvetne zveze dr. Franci Zwitter, ko je minulo soboto v celovski Delavski zbornici odprl tradicionalni 15. Slovenski ples in pozdravil številne obiskovalce iz vseh krajev južne Koroške, iz Celovca ter iz sosedne Slovenije.

Posebej je veljal njegov pozdrav dolgi vrsti častnih gostov, med katerimi so bili deželni glavar Hans Sima s soprogo, celovski podžupan Josef Seidling, predsednik Avstrijsko-jugoslovanskega društva bivši namestnik deželnega glavarja Matthias Krassnig, vodja manjšinskega oddelka pri deželnem šolskem svetu za Koroško okrajni šolski nadzornik Rudi Vouk, prvi sekretar jugoslovanskega veleposlaništva na Dunaju Jože Snoj s soprogo, generalni konzul SFR Jugoslavije v Celovcu Franc Pirkoč s soprogo, načelnik urada za narodnosti pri izvršnem svetu SR Slovenije Albert Zornado, konzul Željko Jeglič in vicekonzul Spasoje Jakovljevič s soprogo, sekretar komi-

sije za mednarodne zveze in manjšinska vprašanja pri Glavnem odboru SZDL Slovenije Branko Čop, predstavnik Slovenske kulturno-gospodarske zveze v Trstu Edvin Švab in zastopnik tržaške Slovenske prosvetne zveze Silvan Križmančič. Prav tako pa je izrekel prisrčno dobrodošlico tudi znanec in prijatelj iz zamejskih krajev Tržiča, Kranja in Raven ter predstavnikov obeh osrednjih in drugih narodnih organizacij koroških Slovencev.

Na prireditvi sta sodelovala veliki mestni plesni orkester iz Ljubljane s pevska solistoma Majda Sepe in Rafkom Irgolcem ter narodno-zabavni ansambel „Dobri znanci“. Ob lepi pesmi in godbi se je razvila izredno prijetna družabnost, ki je povezovala starejše in mlade obiskovalce ne glede na jezik in narodno pripadnost. V prijateljskih razgovorih in med plesom so bila navezana mnoga nova poznanstva in tako je tudi letošnji Slovenski ples uspešno prispeval k utrditvi dobrega razumevanja dveh sosednih narodov.

Koroško-slovenski turistični center na Zelenici

V sredo minulega tedna so na jugoslovanski strani Ljubeljskega predora izročili drugi del sedežne vzpenjače od turistične restavracije ob predoru do čudovitega sveta Zelenice. Restavracija in vzpenjača sta last turistične agencije Kompas v Ljubljani. Isti dan pa je Planinsko društvo Tržič odprlo na Zelenici lepo urejen planinski dom. S tem je tako za ljubitelje smučarskega športa kot za poletne alpiniste iz Slovenije in Koroške odprt izredno lep športni in izletniški center Zelenice.

Prvi del sedežne vzpenjače dela že od marca minulega leta, lani jeseni pa je Kompas predal adaptirano in povečano restavracijo svojemu namenu. S pričetkom obratovanja drugega dela vzpenja-

če je sedežna vzpenjača sedaj dolga 2100 metrov in premosti višinsko razliko 484 metrov. Vožnja traja od talne postaje do postaje na Zelenici okoli 15 minut, vmes pa je še postaja Vrtača na višini 1291 metrov. Zmogljivost žičnice znaša 400 oseb na uro.

Poleg sveta, ki ga odpira, je pri zeleniški vzpenjači vabljava tudi njena cena. Vožnja na eno stran stane namreč samo 300 starih ali 3 nove dinarje. Povratna vožnja stane 500 dinarjev. Pri petih vožnjah je popust in stane vožnja od talne postaje do vrha le 1300 dinarjev. Pri desetih osehah je ena vozovnica zastoj. Le v nedeljah se vožnja v eno smer podraži za 100 dinarjev.

Zanimiv društveni večer „Bisernice“

Slovensko prosvetno društvo „Bisernica“ v Celovcu goji svojo društveno dejavnost predvsem v obliki prirejanja društvenih večerov, kjer se društveniki in naša dijaška mladina srečavajo pri raznih predavanjih. Večer te vrste je društvo priredilo v četrtek 13. januarja. Na odborovo povabilo je prišel na ta večer dipl. trg. Hans Lechner, profesor trgovske akademije v Celovcu. Z amaterskim filmom, ki ga je posnel, nas je popeljal v Južno Francijo, Portugalsko in Španijo, ki

jo je lani poleti prepotoval s svojimi kolegi.

Večer je bil zelo zanimiv. Posnetki filma v barvah so pokazali, da je imel predavatelj pri snemanju veliko spretnosti, narodna glasba pa, ki je spremljala besede povezave, pa je pričala, da je tudi velik ljubitelj umetnosti. V dvehurnem filmu smo spoznali življenje in zgodovinske zanimivosti Portugalske in Španije, zlasti San Sebastiana, Porte, Fatime, Lizbone, južno-portugalske atlantske obale, južne Španije, Seville, Manche, Toleda, Madrida, Avilesa, Burgosa in naposled južnofrancoske obale. Večer smo zaključili s filmskim posnetkom španske bikoborbe.

Z večera smo odhajali s prijetnim zadovoljstvom in z željo, da bi nam društveni odbor kmalu spet posredoval podobno srečanje.

KAPLA OB DRAVI

V noči od perka na soboto je v 89. letu starosti preminul Jože Schwarz pd. Kajžovc v Kapli na Dravi. Z njim je naše vrste zapustil eden najstarejših vaščanov in občanov.

Pokojni je bil po poklicu zidar in kot tak poznan širom srednjega Roža. Poznan in spoštovan pa je bil tudi kot zvest član naše narodne skupnosti, h katere obstoju in razvoju je vedno spet doprinal svoj delež, dokler mu starost ni onemogočila sodelovanje. Vsa leta je bil tudi eden najzvestejših naročnikov Slovenskega vestnika. Žalujemo družini naše iskreno sožalje.

KOLEDAR

Petek, 28. januar: Peter Nal.
Sobota, 29. januar: Francšek
Nedelja, 30. januar: Martina
Ponedeljek, 31. januar: Peter
Torek, 1. februar: Ignacij
Sreda, 2. februar: Svečnica
Četrtek, 3. februar: Blaž

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Škofičah

V a b i l o
na

prosvetno-družabno prireditev

v soboto 5. februarja 1966
ob 19.30 uri v gostilni Bürger
v Škofičah.

Sodelujejo: pevski zbori iz Hodiš, Loge vasi in Škofič, ansambel Mihe Dovžana, instrumentalni kvintet s solisti iz Škofič, mladi pevci in igralška skupina društva.
Za ples in zabavo po prireditvi skrbijo „Veseli Rožani“.

OBVESTILO

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pilberku obvešča, da posluje

DRUŠTVENA KNJIŽNICA

v prostoru Kmečke gospodarske zadruge v Pilberku. Izposojanje knjig je prevzel poslovođa Lojze Krištof, ki je tudi društveni knjižničar. Vabimo vse, ki ljubijo slovensko besedo in slovensko knjigo, da se oglasijo v naši knjižnici.
Odbor

Sveče

Po dolgi in trdovratni bolezni je v sredo minulega tedna v Svečah umrl kovaški mojster Andrej Inzko v 80. letu starosti. Njegove telesne ostanke smo ob veliki udeležbi žalnih gostov v soboto položili k zadnjemu počitku na domačem pokopališču.

Pokojni Dreč — tako so ga klicali — ni bil le dolga desetletja kovač naše občine, marveč tudi naš »domači živinozdravnik« v času, ko po vsem Rožu razen v Borovljah ni bilo živinozdravnika. Kadar se je v hlevu in pri živini kaj pripetilo, smo klicali Dreča, ki se je klicu na pomoč odzval ob vsakem času. Za »domačega živinozdravnika« se je izuril, ko je pred prvo svetovno vojno služil vojake in tekem prve svetovne vojne. V svojih mladih letih je bil tudi vnet pevec v domačem cerkvenem zboru.

Zaradi njegovih vrlin je bil po drugi svetovni vojni izvoljen za župana bistrške občine, ki jo je več let upravljal z vestnostjo in pravičnostjo. Tudi na tem položaju ni odrekal svoje pomoči nikomur, ki jo je iskal pri njem. Pred štirimi leti pa ga je zadela srčna kap in je bil do svoje smrti navezan na posteljo. Do zadnjega dne je svojo težko usodo vdanu prenašal.

K njegovemu pogrebu se je zbrala velika množica občanov s svečo in bistrsko požarno brambo ter tovarniško godbo in sveškimi pevci na čelu. Ob odprtem grobu so se poslovili od njega domači župnik, šolski ravnatelj Baurecht v imenu občine in drugi. Vsi bomo pokojnega Dreča ohranili v dobrem spominu, žalujemo družini pa izrekamo tem potom še enkrat naše iskreno sožalje.

Zlati kruh

Doma sem v kraju, kjer daleč naokoli ni nobenega izvira vode, pač pa ljudje še danes uporabljajo kapnico, to je vodo, ki se odteka s streh po žlebovih v vodnjake. Pri nas nismo imeli svojega vodnjaka in smo hodili ponjo k sosedu več sto metrov daleč, pozimi pa smo si natopili toliko snega, da smo ga imeli za kuho. Umivali smo se tako, da smo se drgnili vsako jutro s kepami snega, ko pa smo se kopali, tedaj smo morali nanositi in natopiti mnogo snega.

Še huje kot za vodo je bilo za kruh. Dni na, edini zaslužek, je pozimi odpovedala in imeli nismo nobenih prihrankov. Tudi po dva meseca nisem videl novo pečenega kruha.

Eskimska prababica

Tam daleč proti severu je vedno manj dreves, vedno manj rastlin, vsega primanjkuje, a pričenjajo se široka prostranstva nepreglednih ravnin snega in ledu. V tem polarnem kraju živi čudno, a obenem čudovito ljudstvo — pravimo jim Eskimi.

Sami pravijo o sebi, da so Inuiti, kar pomeni »ljudje« in neradi slišijo ime Eskimi, ker to pomeni v njihovi govorici »jedec surove hrane«. To ime so jim nadali sovražni Indijanci, a ker se je tudi pri nas udomačilo, jih bomo imenovali kar Eskimi in nas to ne bo motilo. Poglejmo, kako si oni razlagajo nastanek različnih ras...

V lepi rodovitni deželi je živel dekle, ki je vztrajno odklanjalo vse snubce. Ker ji oče ni hotel ugoditi in jo dati njenemu izbrancu, je vse kazalo, da bo ostala sama. Lepo dekle pa ni računalo na jezo svojega očeta. Ko je nekoč spet odklonila snubca, se je oče tako razjezil, da jo je dal za ženo psu.

Odselila se je s svojim možem na samotni otok, kjer sta imela zelo veliko otrok. Ker ni mogla preživljati vseh, je s čarobno besedo spremenila svoj krzneni škorenj v kanu, posadila vanj nekaj otrok in ga odrinila na morje.

Kanu je priplaval daleč na jug. Tu je nekaj otrok izstopilo. Uredili so si domove in lepo v miru živeli. To so bili predniki belcev. Otrokom, ki so ostali v čolnu, je naročila, da naj odidejo v deželo gozdov ter se maščujejo naj očetovemu rodu za krivico, ki ji jo je priždel oče. Tako so nastali Indijanci. Njihova naloga je, da se bojujejo. Zaradi tega so pozneje postali tudi veliki sovražniki Eskimov, saj so Eskimi pridno in delovno ljudstvo. Tem svojim sovražnikom pravijo kar »ušivci«.

Del otrok pa je ostal na otoku. Živeli so v zelo težkih pogojih. Krepila jih je narava. Ilekoli so se v mrazu in lakoti, se veselili in praznovali. Tako so nastali Eskimi — Ljudje.

VLADO FIRM:

Uskoška nevesta

33. NADALJEVANJE

„Da, oče, pohiteli moramo. Vse se že pripravlja in mraz že počasi steza svoje ščipajoče prste.“

Ko je Živa videla, da ni očetu nič hudega, se je oprijela svojega moža. Njena mala roka je kar izginila v njegovih medvedjih šapah. Nasmehnil se je in jo privel k sebi. Vojvoda pa, zatopljen v pijetne misli, je stopal za njima in le na pol prisluškoval njunemu razgovoru. Stopali so proti koči.

V skupnem zadržnem hlevu sredi naselja je mukalo govedo, odbrano za preselitev. Mladi junci so razkrcenih nog z glavami ob fleh puhali drug v drugega in se z močnimi čeli trkali, da je bobnelo po prostornem hlevu. Telice pa niso prav nič skrbale za rogate divjake, temveč so mulile travo, ki so jim jo pastirji nametali v jasli. Okoli hleva so se podili psi z razmršeno dlako in renče trkali zadnje ostanke mačke, ki se je po nerodnosti zaletela mednje.

Pod kozolci pa so se sukala dekleta v širokih beljenih krilih in prebiralna prinesene stvari, ki so jih iz hiš nosili mladci in se kaj radi predolgo zamujali pod kozolci. Šele ključ mož, ki so si na vso jezo sami oprtali polne koše, da jih poneso pod kozolce, so jih priklicali nazaj.

V umazani kovačiji je zvenelo ves dan. Kovač in njegovi pomočniki so nabijali po nakovalih, popravljali orožje in ga kovali.

Pred vojvodovo hišo je že čakal grajski sel, se na-

Mama je poleti nosila od kmetov, kjer je bila v dnini, ostanke in narezane kose kruha. Dobre kmetice so ji podarile tudi cel hleb kruha, takega, ki se je že kvaril. Če ga je kdo prelomil, so se z obeh koncev vlekle niti. Takšen kruh je mama narezala na tenke kose in jih v krušni peči še enkrat prepekla, da so bili trdi ko kamen. Vse to je spravila v vrečo — za zimo. Tiste skorje je morala porazdeliti za vse zimske dni, a vendar smo jedli skorje komaj vsak drugi dan.

Kruh, ki ga ni bilo, je med menoj in nekaj let starejšo sestro povzročil marsikak prepir in pretep. Vedno je bil boj za to, kdo bo posrgal lonec, kjer je mama skuhalo žgance. Dobil naj bi ga tisti, ki bi bil bolj »priden«.

Nekoč je tako kazalo, da lonca ne bom dobil. Sestra je bila močnejša, zato sem v jezi pograbil zajemalko in sestro z njo tako udaril, da se ji je na čelu pocedila kri. Tega seveda nisem pričakoval, vendar je spomin na ta dogodek še danes živ. Na sestri-nem čelu je še zdaj brazgotina; ob snidenjih naju spominja na kruh, ki ga ni bilo.

Ko sem bil štirinajst let star, sem moral namesito v šolo — v gozd z očetom drvarit. Spominjam se, da je bil še visok sneg in da smo bili vsi veseli, da bova z očetom vsaj tri dni lahko delala in zaslužila. Za najnujnejše. Zdoma sva šla že ob šestih, delati sva začela ob sedmih in domov sva se vračala pozno, v popolni temi. Pred odhodom nama je mama skuhalo žgance. Nasula je malo več make, da je za dobro pest žganec ostalo; te je prepekla v ponvi, da je nastal hlebček. Ta hlebček, čebula in steklenica smrdljive kapnice — to je bila najina hrana za ves dan.

Nekoč sem šel v snegu iz šole. Na cesti sem našel robec, v njem pa dva kovanca. Tedaj že vsaj mesec dni nisem jedel kruha. Kot bi kdo tekkel za mano in me podil, sem jo ucvrl proti trgovini, kjer so prodajali bele štruce. Kupil sem polovico štruce in že med poljo pojedel polovico. Ko sem šel proti domači hiši, me je že od daleč pozdravila vaška prepirljivka, ki je izgubila denar in je od mojih sošolcev izvedela, da sem ga našel jaz. Nisem je mogel potolažiti ne jaz ne moji starši. Zmerjala nas je vsevpred. Da je bila nesreča še večja, tudi moji starši niso imeli toliko denarja. Oče si ga je pri sosedu sposodil in ga ji vrnil. Žena je jezno odšla, starši pa so mi na več načinov pokazali, da je najdene stvari treba vrniti lastniku.

V šoli med odmorom mi je bilo zmerom

težko, ko sem videl v rokah sošolcev kose kruha in celo kako jabolko. Imeli so pač srečo, da so bili sinovi kmetov, učiteljev, orožnikov in tistih srečnikov, ki so imeli redno službo. Včasih sem na prošnjo kaj dobil, dostikrat pa samo posmeh, norčevanje in žaljivke. Celo pred menoj so metali kruh v zaboj.

Na naši šoli je bila dobra snažilka Urška. Skrbela je za snago in toploto in oskrbovala črnilnike s črnilom. Nekega dne sem pograbil iz zaboja zavržen kos kruha in ga hotel silačiti v žep. Zatožili so me in bil sem zaprt. Kmalu je prišla v razred Urška, zakaj sem zaprt. Povedal sem po pravici. Tedaj je sama pobrala iz zabojev in pod klopmi ves kruh in mi ga dala. Pozneje ravno tako. Urško sem čakal kar pred šolo, ona pa mi je izročila v papir zavite koščke kruha. Tega smo si pozneje delili, zakaj iz naše vasi je bilo še nekaj tako revnih otrok, kot sem bil jaz.

L. N. TOLSTOJ:

Trije medvedi

Neka deklica je šla z doma v hosto. V hosti zaide. Išče in išče pot domov, a je ne najde. Pride do hišice sredi hoste. Vrata so bila odprta; pogleda skozi vrata in vidi, da nikogar ni doma. In deklica stopi v hišo.

V tej hišici so živeli trije medvedi.

Prvi je bil velik in močan, to je bil oče kosmatinec. Drugi je bil mlajši. To je bila mamica medvedka. Tretji medved je bil čisto majhen. To je bil sinček Miško. Medvedkov ni bilo doma, odšli so v gozd na sprehod.

V hišici sta bili dve sobi. Deklica stopi v prvo sobo in vidi na mizi tri skledice z mrlo zelenjarno juho. Prva skleda, zelo velika, je bila očetova; druga skleda, malo manjša, je bila skleda mamice medvedke; tretja, temnomodra skledica, je bila Miškova. Zraven vsake skledice je ležala žlica; velika, srednja in majhna.

Deklica je prišla za največjo žlico in poskusila juho iz največje skledice. Potem je vzela srednjo žlico in poskusila juho iz srednje skledice. Nato je poskusila z malo žličko juho iz temnomodre skledice. In Miškova juha se ji je zdela najboljša.

Deklica bi bila rada sedla

in je zagledala okrog mize tri stole: velikega očetovega, srednjega maminega in majhnega z rdečo blazinico, ki je bil Miškov.

Zlezla je na veliki stol in padla, potem na srednjega, tam ji ni bilo udobno, nato pa še na malega. In zasmejala se je. Na njem ji je bilo udobno.

Potem vzame temnomodro skledico kar v naročje in začne jesti. Posreba vso juho in se začne na stolu gugati.

Stolček se zlomi in deklica pade na tla. Vstane, pobere stolček in gre v drugo sobo.

Tam so stale tri postelje: velika očetova, srednja mamina in čisto majhna Miškova.

Deklica leže v veliko — preveč prostorna; leže v srednjo — previsoka; leže v malo — posteljica ji je ravno prav. In zaspi.

Medvedvi se vrnejo lačni domov in se spravijo k večerji. Veliki medved vzame svojo skledo v roke, pogleda vanjo in zarjove s strašnim glasom:

»Kdo je jedel iz moje skledice?«

Medvedka mamica tudi pogleda v svojo skledo in zarjove, samo ne tako glasno:

»Kdo je jedel iz moje skledice?«

A Miško vidi, da je njegova skledica prazna in zacvili z

O t o n Ž u p a n č i č :

Ciciban poslušaj očetovo uro

Očka, pa kaj je v tej zlati igrački? Kaj to nabija na lahno ves čas?

— Ciciban, veš, to so drobni kovački, božji kovački, da kujejo čas.

Kujejo dneve in tedne in leta, s kladičci naglami kujejo čas, vsemu, karkoli pod soncem se kreta, k rojstvu in k smrti zvončajo ves čas.

Tik-tak! Na delo, v skrb nas budijo, pota nam merijo, spremljajo nas, vsakemu svojo pojo melodijo, srcem človeškim skrivnostno ukaz.

Očka, povej mi: ti božji kovački... ali bi slišal njih pesmi i jaz?

— Sinko, le skloni uho k tej igrački, čul boš, kako se ti kuje tvoj čas.

Čudno prečudno! Res pojejo meni!

»Ciciban, ciciban!« slišim ves čas,

drobno kot ptičke na veji zeleni:

»Ciciban, tebi zlat kujejo čas!«

visokim glasom:

»Kdo je jedel iz moje skledice in vse pojedel?«

Tedaj pogleda medvedji oče na stol in zarjove s strašnim glasom:

»Kdo je sedel na mojem stolu in ga premaknil?«

Medvedka mamica tudi pogleda na svoj stol in zarjove, samo ne tako glasno:

»Kdo je sedel na mojem stolu in ga premaknil?«

Miško pogleda na svoj zlomljeni stolček in zacvili:

»Kdo je sedel na mojem stolu in ga zlomil?«

Nato gredo medvedi v drugo sobo.

»Kdo je ležal na moji postelji in jo zmečkal?« zarjove medvedji oče s strašnim glasom:

»Kdo je ležal na moji postelji in jo zmečkal?« zarjove medvedka mamica, ampak bolj tiho. A Miško pristavi klopec, zleze v svojo posteljico in v zapiska s tankim glasom:

»Kdo leži v moji postelji?«

In ko zagleda deklico, zacvili, kakor da ga koljejo:

»Ona! Držite jo! Ona! Aj-aj-aj! Držite jo!«

In jo hoče ugrizniti.

Deklica se zbudi, zagleda medvede in plane k oknu.

Okno je bilo odprto, deklica skoči skozi okno in zbeži.

Medvedi je niso dohiteli.

jel vojvodovo vabilo, da ju spomladi obišče, je zopet zajahal vranca. Izza polpriprtih vek so zrle vanj sijoče Živine oči. Živa se je sklonila naprej in pognala kobilu.

Jure je sklical vojvode, jim na hitro dal navodila in njegov močni — hooj — se je razlegal po cesti. Dolga vrsta čakajočih se je premaknila. Ob sprevodu pa so jezдили oboroženi Uskoki, da ga branijo, če bo treba.

V divjem diru se je pripodil za kolono Brano na svojem Lisku. Dohitel jo je, ki je ravno zavila na deželno cesto. Za sedlom je imel privezano darilo za Živo. Med smehom so se mu umikali uskoški jezdec in vpili za njim, čemu mu bo čudno darilo. Pred Živo, nasmejanim Juretom in začudenim Tudorjem pa se je ustavil.

»Ej, Živa!« je hitel ves zasopel. »Moje stare kosti niso več za tako divjo ježo. Poglej, tole sem prinesel zate, skora bi bil pozabil.«

Najbližji so se zgrnili okoli njega. Drug od drugega so se nalezli smeha. Brano je odvezal darilo in položil nasmejan Živi v iztegnjene roke lepo pobarvano leseno zibko. Ker pa je bila pretežka za njene roke, jo je moral prevzeti Jure, ki jo je v zadregi urno položil na voz zadaj in jo pokril s plahto. Kolona pa je kot siva kača počasi merila daljavo po prašni cesti.

Skozi vas sta proti graščini v lahnem diru jezdila Tudor in Brano, zatopljena vsak v svoje misli.

»Spomladi pojediva čez Dravo, Tudor!«

»Pojezdiva, Brano, če nas ne zateko Turki.«

Brano je prikimal in tlesnil Liska po vratu, da je poskočil in pričel hitreje teči. Vas pa se je zopet umirila in se spuščala v vsakodnevno življenje.

Uskoška kolona se je pomikala počasi, mimo nje pa so hitro tekli dnevi. Brodila in prepeljevala se je čez reke, ki so naraščale v jesenskem deževju. Marsikateremu jezdecu so podvodni vrtinci spodmaknili noge, da je s ko-

ZAKON IN LJUBEZEN

Znana francoska pisateljica Colette meni o zakonu tole: Zakon je „Zveži mi kravato“, „Vstani in skuhaj mi kavo“, „Daj mi čisto srajco“ itd.

Biti poročena pomeni: bati se, da se ne prismoji in zažge možev zrezek in da mu srajca ne bi bila dobro zlikana.

Zena je fantazirala o svobodi, ni pa pričakovala — ječe. Menila je, da se bo smejala, se zabavala, toda — v delu in gospodinjstvu mora najti srečo. S poroko je postala nakupovalec, usmiljena sestra, negovalka otrok — in ljubezen je pričela bledeti.

Zakon zelo pogosto ponižuje ženo. V tistem hipu, ko možki zagotovi ženi vsakdanji kruh, bivanje v stanovanju in drugo, postane prepričan, da je zanj storil prav vse. Kakšna zmota! Zena pričakuje, da bo razumel njene misli, okus, sposobnosti, in sploh, da bo dojel njeno osebnost. Zene pričakujejo od moža nežnost, pozornost in vljudnost v medsebojnih odnosih. Poleg tega so veliko bolj za to, da jih mož šteje za ljubavnico in ne za soprogo. Toda na žalost — po nekaj letih skupnega življenja otopi ljubezensko hrepenenje in moške vedno manj opazajo žene kot ženske.

V dobro dolgotrajnemu zakonu bi si morala žena prizadevati, da ne bi z ničimer omejevala življenje moža. Zakon ne sme ovirati moževega poslovnega pizadevanja in njegovih ambicij. Žena naj bi bila možev poslovni partner, tovariš, ljubavnica in usmiljena sestra. Poleg tega mora biti ljubezniva, ljubka, včasih celo neuka, da bi bil mož prepričan, kako jo je nečesa naučil. Skratka — postati mora nepogrešljiva za moža.

Zakon je prijeten le tedaj, ko se oba zakonca trudita, da bi bila potrpežljiva, blaga, dobro razpoložena, da bi imela dovolj takta in duha, ne nazadnje pa tudi nekaj koketnosti in čisto malo ljubosumnosti.

Če pa se nekatere žene kljub vsemu po nekaj mesecih zakona počutijo kot vdove človeka, ki so ga leta oblikovale v fantaziji, potem — so imele preveč fantazije.

Iz stare - nova soba

Mar ne bo kmečki gospodar in vsa njegova družina še z večjim veseljem delala na polju ali v gozdu, če bodo vedeli, da jih čaka doma svetla in prijazna izba, kjer bodo po trudapolnem delu prebrali časopis in spili merico dobre pljače!

Vsaka podeželska gospodinja lahko začne urejevati tako sobo in naj se ne boji stroškov, saj ne bodo veliki. Najprej naj sobo prebela (posebno važen je strop), nato pa naj prepleseka stene. Nanje ni treba slikati šopkov, črtic in drugih okraskov. Pustite jih enobarvne! Če je izba bolj temna, naj bo zid živo rumen. Z lesom ali plastično maso oblite zid vsaj 1 m visoko, da boste lahko odtisli otroških rok sproti umile. Stari postelji odrežite stranic in noge, da je nižja, nato jo prekrijte z rožnatim pregrinjalom, ki ima spodaj volane. Iz enakega blaga naj bodo tudi kratke okenske zavese. Tudi preprosto nizko omarico, kjer boste shranjevale časopise, koledarje in otroške šolske knjige, lahko gospodar sam naredi. Zavesa na tej omarici naj bo tudi iz enakega blaga kot so ostale; ščitila bo knjige in časopise pred prahom.

Za parket v boljši sobi se boste odločili le tam, kjer na novo zidate, v starih hišah pa pod izstružite, nato pa vsaj del sobe prekrijte s polivinilnim tekačem, ki se lepo umiva. Mizo in stole postavite v kot. Če bosta na mizi še pri in šopek poljskih rož, bo vsak obiskovalec presenečen ob stal nad spremembo v sobi.

8.

Ilovinate in lesene hiše novega uskošega naselja so bile križem krašem razmetane po ravnici ptujskega polja. Prostoren in višji od drugih hiš je bil zadružni hlev naselja, ki je bil poln živine. Sam glavar Jure je pomagal postaviti ostrešje, saj mu tesarsko delo ni bilo tuje. Novi priseljenci so bili nemalo ponosni, ko je na vrh slemena zasadil mlado lipovo drevesce.

Nekaj minut je že iz naselja pa je skrit med drevjem sameval strelski dvorec, novi dom priseljenega glavarja. Dvorec, ki je poprej služil cesarski soldateski, da se je na svojih pohodih in premikih začasno ustavila pri njem in prenočevala, ni prav nič pazila na njegovo zunanost in opremo. Polknice so mahedrale v velru, vrata so še komaj visela na tečajih in skozi streho je v deževnem vremenu v curkih rinila deževnica v sobane. Stari in zapuščeni dvorec je sedaj čez noč oživel. Pridne roke zadržnic so po vseh kotih ometale pajčevino, na strehi pa je z možmi

Nega bolnega otroka

Zanesljivo se otroka loteva bolezen, če je sicer živahen, pa postane nenadoma utrujen, se noče več igrati, odklanja hrano ali želi ob neobičajnem času v posteljo. V takem primeru sežite najprej po toplomeru. Verjetno bo pokazal kakih 39°. Položite otroka v posteljo. Od same višine živega srebra si ne morete razlagati, za katero bolezen gre.

Vročica

Kadar ima otrok vročico, večkrat obenem tudi bruha. Ko se to zgodi prvič, je mati zelo prestrašena; ko je pa že izkušena, naredi ob takih priložnostih otroku obkladek, s katerim mu zniža temperaturo. Otroka z vročico nikar ne pokrivajte z debelimi odejami. Zadošča prav lahko pregrinjalo in tudi soba ne sme biti pretopla. Otroku se bolje počuti, če lahko izžareva nekaj te odvečne toplote. Če ga pa začne tresti mrz, ga seveda zadostno odenite.

Previsoko vročino že od nekdaj zbijamo z obkladki. Z njimi lahko otroku malo olajšate bolezensko stanje, dokler ne pride zdravnik. Če jih znate pravilno narediti otroku ne morete škodovati. Nasprotno, vročina se bo otroku znižala vsaj za eno stopinjo in bolje mu bo. V obkladek lahko zavijemo celo telo ali pa ga namestimo samo na noge.

O b k l a d k i

Za obkladek zložite rjuho tako, da bo dolga kot otrokovo telo od ramen do kolen in široka nekaj več kakor je otrokov obseg. Namočite jo v vodo, ki ima 20°, jo ožmite in pogrnite na nekoliko večjo flanelasto rjuho ali odejo. Na oboje položite otroka, ga najprej zavijte z mokro rjuho in potem še s suho odejo. Mokra rjuha ne sme gledati izpod suhe. Rok ni treba povijati. Več ko pol ure otrok ne sme imeti obkladka. Če je nemiren še potem, lahko naredite obkladek še enkrat ali dvakrat. Otroci imajo dosti raje obkladek samo na nogah, saj jih manj ovira, kakor po celem telesu. Lahko jim ga torej daste na cele noge ali pa samo od kolena navzdol. Za noge zadošča namočena in ožeta brisača, čez njo je pa seveda treba oviti še flanelasto rjuho. Tak ovitek se lahko menja vsakih 10 minut; lahko si sledijo štirje. Prvi obkladek naj ima tri do štiri stopinje manj, kakor ima otrok ravno tedaj vročine. Pri vsakem naslednjem obkladku

je lahko voda hladnejša za tri do štiri stopinje. Vendar naj slabotni otroci in dojenčki nimajo obkladkov, ki bi imeli manj kakor 25° temperature!

I z t r e b l j a n i e

Pri bolnih otrocih je še posebej treba paziti na redno prebavo. — Kadar imajo vročino, so največkrat zaprti. Največkrat pomagajo lahka odvajalna sredstva. Otroci, ki jih boli trebuh, pa brez zdravnikovega predpisa ne smejo jemati takih sredstev. Zelo bi namreč škodila pri vnetju slepiča. Če hočete odstraniti zaprtje, ali pa če otrok bruha, potem mu raje pomagajte z dristilom (klistirom). Tudi tukaj je treba vprašati zdravnika. Najbolj primerne za take namene so še svečice, ker pa vselej ni blizu lekarne, si mora mati pač pomagati z dristilom. Teh je več vrst:

■ Kot dristilo je prav milo sredstvo kamilični čaj, ker ne rani črevesne sluznice. Zadošča četrt do pol litra kamiličnega čaja, ki naj ima telesno temperaturo.

■ Koristna je tudi slanica. Na četrt do pol litra vode, ki ima telesno toploto, raztopite četrt do pol litra kavne žličke soli.

■ Olje bo pomagalo pri posebno hudem zaprtju. Vzemite nekaj žlic do četrt litra toplega olivnega olja.

■ Dristilo z glicerinom. Eno kavno ali eno otroško žlico kemično čistega glicerina zmešajte z vodo v razmerju 1:3. Pri večjih otrocih vzamete lahko nekaj več glicerina.

■ Milnica. Ta sicer draži črevo in je ne kaže uporabljati večkrat zapovrstjo. Vzemite pol litra vode s telesno toploto in vanjo naribajte približno za lesnik dobrega toaletnega mila.

Dristilo dajte otroku na dovolj veliki postelji in podlagi iz polivinila. Položite ga na stran s skrčenimi koleni. Pri dojenčku ali prav majhnemu otroku lahko za to uporabljate brizgalko za ušesa. Za večjega otroka naj vam služi irigator. Tekočina za dristilo naj ima vedno telesno toploto. Konec cevke namažite z vazelino in ga počasi porinite v črevo. Počasi stiskajte vanj tekočino ali pa ga vlivajte v presledkih. Pazite, da v črevo ne pride zrak. Takoj dobro stisnite obe plati zadnjice in jih nekaj minut tiščite skupaj. Nato posadite otroka na lonček. Če še ne more opraviti potrebe, lahko ponovite dristilo.

Z d r a v i l a

Otroci neradi uživajo zdravila in dostikrat pride celo do bojev med njimi in mamico. Vse pa se da urediti brez težav. Tablete in druga zdravila slabega okusa ponudite otroku vedno s sladkorjem ali z malinovim sirupom. Malinovec bo otrok prav rad in hitro pogoltnil, vi pa imejte že pri rokah kaj dobrega, da bodo spili, še preden bodo začutili slab okus zdravila. Pri tem ves čas ravnejte, kot da je vse to v sporazumu z otrokom, da ne bodo imeli občutka, kako ste jih preliščili ali premagali.

Nikoli ne dajajte zdravil brez zdravnikovih navodil. Tudi pri enakih bolezenskih znakih gre lahko za različne bolezni!

Zdravila, pa naj gre za tablete, kapljice ali druge tekočine, ponudite otroku vedno s čisto žlico, nikoli iz kozarca. V njem namreč ostane na stenah precejšen del odmerjenega zdravila.

Poskusite!

KMEČKI SIROV ŠTRUKELJ — PEČEN

Naredimo vlečeno testo iz 50 dkg mehke moke, rumenjaka, 2 žlic olja, nekoliko limoninega soka ali kisa, soli in mlačne vode.

Nadev:

50 dkg skute, četrt l smetane, 4 jajce, žlica sladkorja in malce soli.

Iz moke, rumenjaka, olja, vode in limoninega soka ali kisa ter soli naredimo voljno testo. Ko je dobro obdelano, ga denemo počivati za pol ure. Povrhu ga premažemo z oljem, da ne naredi skorje. Nato testo razvlečemo, nekoliko posušimo in premažemo z nadevom. Potem ga zvijemo, denemo v pomazan pekač, prelajemo še s smetano in denemo v vročo pečico.

Nadev napravimo tako, da skuto pretlačimo [na kmetih tega ne delajo!], vmešamo jajce in smetano in na koncu še sladkor. Če je skuta zelo mehka, ji dodamo na kocke zrezano žemljo.

KMEČKI ŠTRUKELJ,

KI MU PRAVIJO TUDI POGAČA

Testo napravimo enako kot pri prvem štruklju. Za nadev potrebujemo:

1 kg olupljenih in nastrganih jabolč, četrt kg skute, 4 dcl smetane, 1 jajce, nekaj zmeltega cimeta, 15 dkg sladkorja, 5 kg rozin in 2 žlici belih droblin.

Nadev napravimo tako, da vmešamo skuto, jajce, smetano, rozine, sladkor in cimet. S to mešanico premažemo razvlečeno in nekoliko posušeno testo, potresemo z jabolki in zavijemo ter položimo v pomazan pekač. Po vrhu premažemo s smetano in razredčenim rumenjkom ter denemo v pečico. Pečemo pri zmerni toploti. Po želji lahko napravimo slajši štrukelj, toda naši predniki so uporabljali le malo sladkorja.

Drobni nasveti

■ Zelo občutljive senčnike za luč, ki jih težko očistimo prahu, namažimo s prozornim lakom. Prah bomo potem zlahka obrisali.

■ Če namažemo nit, preden prišijemo gumb, z voskom, gumb ne bo tako hitro odletel.

■ Če se nam mudi in ne utegnemo več pomiti posode, jo zložimo v skledo, polno vode, da se ostanki hrane preveč ne posušijo. Kasneje bomo to delo z lahkoto opravili.

■ Kadar zabijemo žebelj v zid, pogosto okrušimo omet. To lahko preprečimo, če nalepimo na zid nekoliko lepilnega traku v obliki križa, ki bo zadržal omet, ko bomo tolkli po njem.

■ Metla se sčasoma obrabi in postane mehka in lepljiva. Lahko jo popravimo zelo preprosto, če jo nekaj časa držimo nad posodo z vrelo vodo.

■ Glavnike čistimo z jedilno sodo, ki jo potresemo po glavniku, in zdrgnemo s ščetko za nohte. Glavnike iz roževine pa čistimo suho, ker jim mokrota škodi.

■ Porcelanaste ploščice osnažimo z milnico, ki smo ji dodali malo salmiaka. Speremo jih s hladno vodo in zdrgnemo s krpo, ki ne pušča vlaken.

■ Inlet, ki začena puščati perje, zatesnimo s čebeljim voskom. Raztrganin na inleto ne šivamo, ker šivi ne drže. Prelepimo jih z levkoplastom in prelikamo.

■ Ovratnike suknjičev, ki so močno umazani, očistimo z jelenovo soljo.

■ Kakao izgubi okus, če ga hranimo v pločevinastih škatlah. Najbolje se bo ohranil, če ga takoj po nakupu pretresemo v steklen kozarec.

sedel Jure in jo krpal. Kdaj pa kdaj je porinil glavo skozi odprtino in poklical Živo, ki je čistila tla.

„Ej, gospodar,“ se je oglasilo mlado dekle, ki je pravkar prineslo Živi v škafu tople vode, „nikar ne giej dol. V čeber štrbunkneš.“

„Pa če, kdo ti bo skrpal streho?“ jo je smeje se zavrnil Jure. „Fant te pozabi, zagleda se v zvezde.“

„Jure, Jure, pridil! Pomoreš mi obrniti mizo. Me smo preslabe,“ je zasiljal Živin zvonki glas.

Uprla je roke v boke, globoko zasopla in zrla v streho, skozi katero so kmalu pogledale dolge noge. Skok in Jure se je prevalil po kupu slame, nametane v kotu. Že je bil tudi pokonci, pograbil Živo za boke in jo dvignil visoko v zrak.

„Še strop napravimo, Živa, da bo pozimi topleje. Pohiteti moramo. Sosedovim je treba postaviti šrambo in...“

„In?“ je razgreljic vprašala Živa, „brž povej, Jure.“

„Hm, radovednica, obisk dobimo.“

„Obisk?“ se je začudila Živa.

„Da, obisk, uganil Ne boš? Tudor z Branom.“

Živa se je zamislila in stopila k Juretu. Prav tedaj pa so se zasiljali v preddverju koraki. V sobano sta stopila vojvoda in tujec, ki ga Jure ni poznal.

Jure, ki ga je tujec zmotil pri delu, je nejevoljen odzdravil in pristopil k njemu. Zadovoljen se je nasmehnil, ko mu je vojvoda povedal, da ga je obiskal odposlanec ptujskega župana, da se v imenu mestnega sveta dokončno porazgovorita o razmejčitvi zemlje, ki so jo dobili v last uskoški priseljenci.

Kladiva so odmevala, pele so žage, dnevi so se vlekli in končno je stari zapuščeni dvorec postal res dvorec, prebeljen in preurejen. Ob leseni ograji pred hišo je koptiljal

nestrpni Sivec. Na prag sta stopila Jure in Živa, ki se ga je oklepala za komolec.

„Vrni se kmalu, Jure, kmalu. Na leščerbo ne pozabi,“ ga je rahlo opomnila Živa.

„Seveda, seveda,“ je zagodel Jure in jo smeje se uščipnil v lica. „Ne prodajo me, ne. Preveč me je skupaj. Ne skrbi. Še baržunasti črni pas s srebrno zaponko prinesem, da si ga oviješ okoli pasu.“

Prijel jo je za glavo in jo poljubil na lice.

„Pa kresnil ne pozabi, Jure,“ se je oglasil skozi okno vojvoda, „in brusov za sablje. Turki že spet rinejo čez mejo.“

Jure se je odrgal od žene. Odvezal je Sivca in ga zajahal.

„Zberem Uskoke, vojvoda, udarim prek Drave in zopet bodo pele sablje po osmanskih glavah,“ je vzkliknil in pognal konja.

Vojvoda je zrl za dirajočim konjem, ki je prašil staro rimsko cesto, po kateri so v davni korakale oborožene rimske legije, se bile s Slovenci, a Sloven je ostal na svoji zemlji. Pogladil si je brke in sam pri sebi dejal:

„Da, da, Jure. Silen je, silen. Pa pretkan in dober gospodar bo. Lahko bom spregel.“

Umolknil je in se obrnil, ko je začutil na svojem ramenu Živino roko.

Po kotanjastih ptujskih ulicah pa je topotal visokonogi Sivec in ostril ušesa in prisluškoval Juretovemu pržvižgavanju.

„Hoj, Sivec, v levo nazaj,“ je vzkliknil Jure in ga brl potegnil za vajeti.

(Se nadaljuje)

O. H. LESLIE:

Nesrečno naključje

V policijski postaji se takoj opazi, če je zrak gost. In tiste noči je bil zrak zelo gost. Captain Warner se je vsakih nekaj minut pojavil na vratih svoje pisarne in takoj nato spet izginil. Pri tem pa je napravil tako obupan obraz, kot da bi pričakoval izredno slabo novico. In slaba novica je bila stražnik Brennan. Ko se je Brennan končno vrnil s svojega obhoda, je odšel naravnost v šefovo pisarno, ne da bi pri tem pogledal svoje tovariše.

Ko je Brennan vstopil, se je Warner trudil, da bi si nadel čim bolj prijeten videz. Široko je razpolegnil ustnice in prišlec ponudil stol.

„Samo mirno,“ je dejal ljubezni-vo, kolikor je mogel. „To vendar ni

„Da, vem. Toda motite se. Nihče vam ne bo ničesar očital zaradi tega, Tim. Na to se lahko zanesete. Opravljali ste le svojo dolžnost.“

„Ste pravzaprav že kaj izvedeli? Iz bolnišnice, mislim.“

„Ne še,“ je odvrnil Warner. Ponudil je Brennanu cigareto in, ko jo je ta odklonil, si jo je prižgal sam.

„Dobro potem, povejte torej, kako se je zgodilo in ničesar ne izpustite!“

Brennan je dvignil pogled in začel svojo zgodbo.

„Gotovo poznate mojo obhodno pot, captain. Ni ravno najslabši mestni predel. Toda ta navidezna mirnost skriva celo vrsto temnih poslov. V marsikateri izmed ljubkih, rdečih hišic so skuhalo že zelo mračno godljo.“

Bil sem na svojem večernem obhodu. Miren večer, kar je pač ob ponedeljkih sploh običajno. Preizkušal sem vrata trgovin v South Streetu in namenil sem se proti Vincent Avenue. Na vogalu se je podilo nekaj pobalinov, toda ni kazalo, da nameravajo početi neumnosti. Na mestu kjer je prepovedano parkiranje, je stal tovornjak. Potem sem se prestopal tam okoli, da bi počakal lastnika in ga opomnil.

Proti 1/212. sem prečkal Hughes Street. Saj veste, tam pri veliki trgovski hiši. Zdelo se mi je, da sem videl nekoga, ki se je želel skriti v temi. No, pa sem si hotel vse skupaj pobliže ogledati. Takoj ko me je lump opazil, je nekaj vtaknil v torbo in izginil kot kača. Jaz pa za njim in na naslednjem vogalu sem ga prijel.

Gotovo je bilo nekaj narobe z njim. V torbi je imel nož, pod srajco pa toliko blaga, da bi oskrbel z njim vso okolico. Nisem se mogel znebiti občutka, da je celo tihotapec. Majhen, neznan človek pri štiridesetih in res ni bilo videti, da bo delal težave. Saj je vendar popolnoma mirno stopil z menoj.

Toda ko sva prišla do vogala — tam, kjer se na Hughes Streetu začnejo rdeče hišice — me je s komicem sunil v trebuh in se mi iztrgal. Vem, da je bila moja krivda. Moral bi mu natakniti lisice, toda vtis sem imel, da je tako slaboten in zastran.

No vsekakor, tekla je po cesti navzdol, jaz pa za njim. Medtem se je kazalec pomaknil že na tričetrt na dvanaest in komaj da je bilo še kaj ljudi na cesti. Vpil sem mu, naj se ustavi, in potegnil revolver iz tulca. On sploh ni mislil na to. Nato sem ustrelil, seveda nad njegovo glavo. To ga še vedno ni ustavilo. Potem sem torej ciljaval v noge.

Sam ljubi bog ve, od kod se je prikazal drugi človek. Verjetno je prišel naravnost iz vogala ali kaj takega. Lahko tudi, da je slišal strele in je bil samo radoveden. Tega preprosto ne morem povedati, captain.

Torej moj strel je zgrešil prvega in zadel drugega. Za trenutek sploh nisem vedel, kaj se je zgodilo. Ko sem končno spet lahko mislil, je mož že udaril ob pločnik, moj lump pa jo je pobrisal za vogal. Zdaj sem imel dvoje na izbiro. Naj mu oslanem za petami ali naj se najprej pobrigam za ranjenca?

Veste že, kaj sem potem napravil. Pustil sem malega odvihirati in tekel pogledat, če lahko kaj storim za moža, ki sem ga pomotoma ustrelil. Krogla se mu je ustavila v prsih, kazalo je hudičevsko slabo. Najprej sem poklical rešilni avto, potem pa sem se zgledal tu pri vas.

To se je torej zgodilo, captain.“

Warner je položil roko Brennanu na ramo.

„To se pripeti, Tim,“ je dejal pomirjajoče. „Nihče vam ne bo ničesar očital, saj to veste. Dober uslužbenec ste. Trdni ste. Ko se zaveste svoje dolžnosti, ni za vas nobenih ovir več. Nekoč boste postali pomemben mož v našem uradu. Pri tem se ni nič spremenilo, niti najmanj.“

Zazvonil je telefon. Warner je dvignil slušalko in pazljivo prisluhnil. Trudil se je, da bi napravil čim bolj neprodiren obraz. Ko je slušalko odložil na vilice, je dejal: „Da, mož je umrl. Imenoval se je Arthur Grant.“

Okoli dveh je stražnik Brennan prišel domov. V kuhinji je pri skodelici hladnega čaja sedela njegova žena, čedna ženska pri tridesetih, in čakala nanj.

„Si že slišala?“ je pohlevno dejal Brennan.

„Slišala sem žel“

Z vzdihom je vstala in postavila skodelico na kamnito ploščo pri pomivalniku. Možu ni ponudila čaja, pač pa se je vrnila k mizi, spet sedla in sklenila roke na kuhinjski krpi.

„Mrtev je, kajne?“

„Da,“ je odgovoril Brennan.

„Kako se ti je to spet posrečilo, Tim,“ je dejala grenko. „Nekoč te moram pustiti, bolj si prekanjen, kot bi si mislila.“

„Pusti me na miru, Susan!“

„Kdo je bil torej lopov, s kate-

rim si sklenil kupčijo. Kaj si mu dal za njegovo prikupno vlogo? Svojo policijsko zaščito?“

„S teboj se mi ne da govoriti o tem.“

„Oh, ti si pa zares prekanjeno začel. Poizvedel si, kje Arthur stane in kdaj zvečer prihaja domov. Potem si si izmislil še ves žalostni teater. Ubil si ga, Tim. Na vesti ga imaš.“

STEPHEN LEACOCK:

Čarovnikovo maščevanje

„In zdaj, dame in gospodje,“ je s prepričevalnim glasom spregovoril čarovnik, »ko ste se na lastne oči prepričali, da imam v rokah prazen prt, pa bom potegnil iz njega poln akvarij zlatih ribic. Presto!“

V dvorani se je zaslislalo glasno občudovanje. »Neverjetno! Čudovito! Le kako mu je to uspelo?“

Toda Vsevedni, ki je sedel v prvi vrsti, je ljudem okrog sebe polglasno »razložil«.

»A, kaj. V rokavu je imel vso to reč.«

Pripombo so slišali vsi v dvorani.

Ljudje so začeli prikimavati: »Da, da, kakopak.«

Z vseh strani se je slišalo šepetanje: »V rokavu ga je imel!«

Moja naslednja točka je sloviti indijski trik z obroči, je mirno nadaljeval čarovnik. »Kakor vidite, da obroča vsak zase, toda ko ju bom staknil, se bosta zvezala. Cink, cink, cink. Pronto!“

Po dvorani se je razvilo odobravanje, ki pa je brž utihnilo, ko se je spet zaslislal glas Vsevednega:

»V rokavu je imel še rezervne obroče!“

In vsi so kimali z glavo in si šepetali: »Seveda, v rokavu jih je imel!“

Čarovnikovo čelo se je začelo temniti.

»Zdaj pa vam bom pokazal svojo najboljšo večino: iz praznega klobuka bom vzel večje število jajc. Prosim lepo, da bi bil kdo med gledalci tako ljubezniv in mi posodil klobuk? Hvala lepa!“

»Eden, dva, tri! Hopla!“

In res je iz klobuka izvil nekaj nič več in nič manj kot sedemnajst jajc. Gledalci so bili prepričani, da je bil to res čudovit trik. Nenadoma pa so spet zaslislali: »V rokavu je imel skrito kokoši!“

Gledalci so si začeli šepetati: »V rokavu ima nekaj kokoši.«

Tudi večina z jajci je bila »razkrinkana«.

Tako je šlo od točke do točke. Iz pripomb Vsevednega so gledalci zvedeli, da je goljufivi čarovnik v svojem rokavu skrival ne samo obroče, jajca, kokoši akvarij, temveč tudi nekaj garnitur igralnih kart, hlebec kruha, zibelko z lutko, živo opico in gugalni stol.

Čarovnikov ugled je zdrknil na ničlo.

Ob koncu predstave se je še enkrat potrudil, da bi spet pridobil zaupanje gledalcev.

»Dame in gospodje! Kot zadnjo točko vam bom pokazal sloviti japonski trik, ki so ga nedavno iznašli prebivalci Tiperarija. Prosim vas, gospod, se je čarovnik obrnil k Vsevednemu, ki je sedel v prvi vrsti: »Bodite tako ljubeznivi in mi posodite svojo čudovito zlato uro.«

Smeh stoletij

Ko je Henrik IV. obiskal pariško jejnišnico, se je z jejniki pogovarjal o vzrokih in okoliščinah, ki so jih privedle v ječo. Vsi jejniki so sveto zatrjevali, da so nedolžni, le en sam je priznal svoje prestopke in izjavil, da se mu zdi kazen pravična. Tedaj je kralj vzkliknil:

„Snemite mu okove in naženite ga ven! Saj nam bo okužil vse nedolžne ovčice, ki so jih zaprl z njimi!“

Maršal Bassompierre, francoski poslanec na španskem dvoru, je poročal Henriku IV. o svojem prihodu v Madrid in mu med drugim dejal:

„Jahal sem na najmanjši muli na svetu.“

„No, to je moral biti izreden prizor: velik osel na najmanjši muli“, pravi kralj zlobno.

„Bil sem samo predstavnik vašega veličanstva,“ odgovoril diplomat skromno.

Louis XIII. je bil le izvršilec zamisli takratnega ministrskega predsednika, kardinala Richelieuja, ki je bil razumen in odločen politik in je v glavnem dosegel svoj življenjski cilj: spravil je francoske plemiče na kolena. V vojaških spopadih kralj ni imel vedno sreče. Kljub temu pa so v Parizu po vsaki bitki prirejali velike baklade in ognjemete. Kraljica Ana takih komedij ni marala in je nekega dne rekla svojem možu:

„Francози se mi zdijo ko kresilni kamen. Bolj ko tolčeš po njem, bolj letijo iskre od njega.“

„Pogosto sem te svaril,“ je počasi dejal Brennan. „Oba sem vaj-ju svaril. Meni ne more nihče tako hitro do živga.“ Zviška je sedel na stol pri mizi.

„In sedaj hočem svoj čaj,“ je dejal grobo.

Najprej mu ni hotela ustreči, potem pa se je domislila nečesa drugega. „Da, Tim, takoj,“ je dejala ponižno in stopila proti štedilniku.

Prošnja je bila uslišana.

»Saj mi dovolite, gospod, da dam uro v tale možnar in jo zdrobim na kose!« je vprašal čarovnik z nič drugega obetajočim glasom.

Vsevedni pa se je mirno nasmehnil in prikimal.

Čarovnik je res spustil uro v kuhinjski možnar, narkar je začel s kratko železno palico neusmiljeno udrihati po njej. Ljudem v dvorani ja zastajal dihi, ko so poslušali štrkajoče in cvileče zvoke, ki so prihajali iz možnarja.

Vsevedni pa se je mirno obrnil k sosedu in mu dejal z zmagošlavnim nasmeškom: »Uro je vtaknil v rokav.«

»Zdaj pa,« je čarovnik spet ogovoril svojega sovražnika: »Bi mi posodili še robec? In dovolite mi, da vanj izvrtam nekaj lukenj!«

»Vanj bo zavil uro!« je pojasnil Vsevedni sosedu in ponudil čarovniku svoj robec.

»Hvala lepa!« Kot bi trenil je bil cel robec preluknjan. Čarovnik ga je razgrnil in pokazal gledalcem.

»Kakor vidite, dame in gospodje, ni sledi o kakšni prevari. Vsi na lastne oči lahko vidite luknje v robcu.«

Vsevednemu je obraz sijal od navdušenja. Tokrat je bil tudi on ves prevzet nad skrivnostjo čarovnikove spretnosti.

»Sedaj pa, dragi gospod, mi posodite še klobuk in mi dovolite, da zaplešem po njem nekaj taktov.«

Tudi to se je zgodilo. In tako je s privoljenjem Vsevednega čarovnik svoj žrtvi snel poškrbljeni ovratnik, ga zažgal nad plamenom sveče, mu razrezal kravato na drobne kose in končno še zlomil očala.

Vsevedni je vse bolj žarel od občudovanja.

»Priznam, da sem premagan,« se je zaslislal njegov šepet. »To pot ga ne morem razkrinkati.«

V dvorani je zavladal molk. Tedaj se je na robu odra ponosno zravnil, zmagošlavno pogledal Vsevednega in dejal: »Dame in gospodje! Bili ste priča, da sem z dovoljenjem tega gospoda zdrobil njegovo uro v možnarju, zažgal njegov ovratnik, razrezal kravato, plesal po njegovem klobuku in mu zlomil očala. Če mi dopusti, bom prav rad prebarval njegov svetlo sivi suknjič v črnega, mu zvezal naramnice v nerazrešljiv vozil in še marsikaj. Če pa ne dovolijo, dragi gledalci, je predstava končana. Številčno skromni orkester je zaigral veselo koračnico in zastor je padel.

Gledalci so se začeli razhajati, prepričani, da čarovnik vsaj nekaterih svojih veščin ne »stresa z rokava.«

Vsevedni pa je še vedno sedel na svojem stolu in si s pisanim robcem brisal velike potne srage.

Za dobro voljo

»In kako ste mogli skočiti z okna?«
»Ker me je dekle nalagalo.«
»Pa zaradi tega ta neumnost ni bila potrebna.«
»Veste, rekla mi je, da njenega očeta ni doma, pa je bil.«

»Moj mož mi ne reče nikdar žal besede,« pripoveduje neka žena svoji znanki.

»O, to je pa pravi, obzirni mož!«
»Obziren, ne, samo previden.«

Gospodar ljubeznivo vpraša novo bišno pomočnico:
»Povejte mi, Francka, ali ga kdaj pa kdaj radi spijete kakšen kozarček?«

»O, ne branim se ga!«

»Dobro, dobro! Od danes naprej bom vedno nosil s seboj ključ od bišnega bara.«

»Minka,« sprašuje gospodinja pomočnico, »kaj pa je pomenil tisti hrup malo prej v kuhinji?«

»Ah, bil je poštar, ki me je hotel poljubiti.«

»Vi seveda tega niste pustili, ne?«

»Jaz bi že, toda naš dimnikar ne.«

K slikarju Renoiru pride prijatelj, tudi slikar, ki pa na tem področju pač ni tako uspel.

»Koliko potrebuješ danes,« ga vpraša Renoir, ki je vedel za namen teh obiskov.

»Danes? Danes pa nič. Dobil sem naročilo, da naslikam štiri družinske portrete.«

»No vidiš, stari,« ga veselo potrepja Renoir, »saj ljudje niso tako slabi, kakor jih ti — slikaš.«

V telefonski celici ženska prelistava po imeniku že dvajset minut. Pa je preveč enemu izmed nestrpnih v vrsti. Vdre v celico in nevljudno nabruli žensko:

»Ali vaše številke ne morete najti?«

»Številke? Saj je sploh ne iščem. Samo imena izbiram za naslednjega otroka.«

prvič, da se je zgodilo kaj takega. In verjetno ne bo niti zadnjič.“

Brennan je gledal v tla.

»Poglejte me, Tim,“ je dejal Warner. »Vem, da v zadnjem času ni šlo vse tako, kot bi si želeli. Najprej se je zataknilo pri napredovanju, potem težave doma ... in zdaj še to ...“

Stopil je od pisalne mize k Brennanu. »Tim, gotovo veste, da mi je vsak posamezen mož pri srcu. Hotel bi vedeti, kako je z njimi, kaj nameravajo ...“

»Sami veste, kaj zdaj mislim,“ mu je Brennan segel v besedo.

MINULO NEDELJO V ZAHOMCU:

12. tekme za Ziljski pokal

Pod častnim pokroviteljstvom deželnega glavarja Sime, njegovega namestnika dr. Kerstniga, predsednika deželnega zbora Tilliana in domačega župana Wiegeleta je Športno društvo Zahomec minulo nedeljo popoldne na 60-metrski skakalnici Stanka Bloudka v Zahomcu izvedlo 12. mednarodno prireditev smučarskih skokov za Ziljski pokal. Tekmovanja so se poleg koroških skakalcev udeležili tudi znani tekmovalci iz sosedne Slovenije, medtem ko prijavljeni športniki iz Italije niso prispeli. Prireditelj je potekala brezhibno in je navdušila vse gledalce, ki so se v lepem številu zbrali ob skakalnici. Zasluga za uspešno izvedbo tekmovanja gre v veliki meri domačinom, ki so pod vodstvom pionirja smučarskih skokov v Zahomcu Francija Wiegeleta skrbeli, da je bila skakalnica v odličnem stanju, čeprav je še nekaj ur prej zapadlo precej novega snega.

Tekme so se odvijale v štirih skupinah: mladinci, juniorji, člani I in člani II. Ob mednarodni kvaliteti tekmovalcev iz Slovenije je bilo seveda že vnaprej precej gotovo, da bo šel Ziljski pokal tudi letos v sosedno deželo. Pač pa je spet enkrat presenetil domačin Janko Zwitter, ki si je v težki konkurenci osvojil častno 3. mesto in katerega upravičeno pritevajo v sam vrh mladega smučarskega naraščaja na Koroškem.

V posameznih skupinah so si vodilna mesta osvojili naslednji tekmovalci:

Mladinci — 1. Hanzi Schnabl (Zahomec), 47 in 47 m, 161,7 točke.

Juniorji — 1. Janko Zwitter (Zahomec), 51,5 in 52 m, 194,3 točke; 2. Janez Gros (Slovenija), 52,5 in 51 m, 185,8 točke; 3. Veljo Strucelj (Slovenija), 53 in 49 m, 183,6 točke.

Člani I — 1. Jože Dovžan (Slov.), 55 in 53,5 m, 202,3 točke; 2. Miro Oman (Slov.), 53 in 52,5 m, 200,9 točke; 3. Ludvik Zajc (Slov.), 55,5 in 55 m, zaradi enega padca samo 189,9 točke.

Člani II — 1. Dieter Janz (Zollwache), 51 in 49 m, 175,5 točke; 2. Ferdinand Frank (Zollwache), 50,5 in 50 m, 169,9 točke; Adolf Holzbauer (Union Klagenfurt), 48 in 46 m, 160,2 točke.

Splošna razvrstitev: 1. in zmagovalca tekmovanja za Ziljski pokal Jože Dovžan (Slovenija), 2. Miro Oman (Slovenija), 3. Janko Zwitter (Zahomec), 4. Ludvik Zajc (Slovenija), 5. Janez Gros (Slovenija).

Pri razglasitvi zmagovalcev in podelitvi nagrad je spregovoril tudi častni predsednik Koroške smučarske zveze g. Albert Bildstein, ki je poudaril, da šport prispeva k medsebojnemu razumevanju in prijateljstvu med narodi. Med številnimi nagradami, ki so jih poleg drugih prispevali častni pokrovitelji prireditve, je bil tudi pokal Slovenskega vestnika, medtem ko je letošnji Ziljski pokal podelil Tomaž Galob z Brnce.

Da se Zahomec razvija v pravo trdnjavo koroškega smučarskega športa, pa ni pokazala le nedeljska popoldanska prireditev v Zahomcu. Člani zahomeškega športnega društva so namreč v soboto in nedeljo dopoldne uspešno nastopili tudi v Feldkirchnu, kjer je bilo deželno mladinsko prvenstvo, povezano s tekmovanjem šolarjev. Na tej prireditvi so zahomeški skakalci dosegli naslednje uspehe:

V skupini mladina I je zasedel 1. mesto Hanzi Schnabl (26 in 27 m, 180,7 točke) in si v splošni razvrstitvi osvojil 2. mesto z le dvema točkama razlike za zmagovalcem.

V skupini mladina II je Folli Hebein (25

in 25,5 m, 169,7 točke) dosegel 3. mesto oziroma v splošni razvrstitvi 4. mesto.

V skupini šolarji I je zmagal Sepi Gratzler (21 in 21,5 m, 139 točk) kot najmlajši koroški tekmovalca, 2. mesto pa je zasedel Karli Schnabl (20 in 19,5 m, 129,3 točke).

V skupini šolarji II je zmagal Hanzi Walner (21,5 in 22,5 m, 147,6 točke), Robert Fritzer (20,5 in 21 m, 136,6 točke) pa je zasedel 4. mesto.

Prav tako uspešni so bili Zahomečani tudi v tekih, kjer je Olti Pipp dosegel 2. mesto pri mladincih, Lojze Oman pa kljub poškodbam 2. mesto pri šolarjih.

Nadebudnemu naraščaju iz Zahomca k lepim uspehom iskreno čestitamo in mu želimo mnogo sreče tudi v bodoče.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00
Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Pastro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 P. zdrav. nale — 10.03 Za gospodinjstvo — 11.10 Ljudske viže — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.00 Opoldanski zvonovi — 12.40 Deželna poročila — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Objave — 14.55 Posebej za vas — 16.00 Glasba zale — 16.55 Kulturna poročila — 17.00 Popoldanski koncert — 18.45 Pastro mešano — 18.55 Lokalni šport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila.

Sobota, 29. 1.: 8.05 Domači vrh — 8.45 Domača književnost — 14.15 Pozdrav nale — 15.30 Aelia, žena Norika — 16.00 Črv vesti — 18.00 Kulturni razgledi — 18.25 Kjer pojejo, tam oslamo — 19.10 Odmev časa — 20.15 On si pusli poljubljati roko — 20.45 Salzburški Mozartov leden — 22.20 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 30. 1.: 8.05 Kmetijska oddaja — 9.05 Favoriti popevk — 11.00 Popoldanski koncert s Karlo Panzenbackom — 12.45 Ogledalo Mesnega gledališča — 13.45 Iz domačih krajev — 14.30 Pozdrav nale — 16.30 Križem po svetu, križem skozi čas — 18.05 Koncert ljudskih pesmi — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Kdo je starilec — 21.15 Iz zabojca za plažo.

Ponedeljek, 31. 1.: 8.15 Most čez Drino, roman — 8.45 Glasba tujih dežel — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 18.15 Tisk in gospodarstvo — 18.25 Za vas? Za vse! — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 Socialni problemi oddaja — 20.15 Vsakdanji problemi — 20.30 Zeleni zbor — 21.15 Operetni koncert.

Torek, 1. 2.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.30 Ljudske viže — 15.45 Iz kulturnega dela v deželi — 18.00 Celrt ur mešne uprave — 18.15 Iz prve roke — 18.35 Odgovornost duha — 19.00 XY ve vse — 20.15 Daj mi vse, kar imaš — 21.30 Pesem za lahko noč.

Sreda, 2. 2.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Koroški visokotolski tedni — 15.30 Zbor koroških madrigalistov — 18.00 Ko greš po dolini — 18.15 Pomoč potrebuje vsak — 18.30 Znanstvena govorila ura — 20.15 Orkestralni koncert — 21.35 Iz Mozartovih del.

Četrtek, 3. 2.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Ura pesmi — 15.45 Koroški avtorji — 18.00 Koroška kulturna poročila — 18.05 In ljudje so tako prijazni — 18.20 Delavska oddaja — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 XY ve vse — 20.15 Alpska lovška ura — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 4. 2.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Kulturna ogledala — 18.00 Ljudska visoka šola v radiu — 18.35 Kaj pravi industrija — 20.15 Vsaka reč ima dve strani — 21.00 Velika simfonija.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.55, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.30 Dobro jutro — 6.15 Z glasbo v dan — 6.40 Jutranja opazovanja — 6.50 Pastro mešano — 7.20 Jutranja gimnastika — 11.00 Veseli ob enajstih — 11.45 Za avtomobiliste — 14.50 Objave iz Avstrije — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.15 Reporterji med polja — 18.00 Glasbena oddaja s plošč — 19.20 Kaj slišimo danes zvečer — 21.55 Športni komentar — 22.10 Pregled po svetu.

Sobota, 29. 1.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.30 Badiše čisto liho — 13.20 Odmev iz Avstrije — 14.00 Pariški ABC — 14.40 Tehnični razgledi — 16.30 Pravijo, da je lepa biti zaljubljen — 17.10 Iz parlamenta — 17.35 Za delavno ženo — 19.10 Oddaja zveznega kanclerja — 19.30 Velika ženska — 20.15 Avstrijska hitparada — 21.30 In sedaj mehki val.

Nedelja, 30. 1.: 8.15 Kaj je novega — 9.00 Operni koncert — 10.00 Ogledala domačega tiska — 13.10 Za avtomobiliste — 14.30 Most čez Drino, roman — 15.00 Evropa, domovina narodov — 18.00 Mednarodna radijska univerza — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 19.30 Melodija za nedeljski večer — 20.30 Lepi glasovi, lepe viže — 21.15 Nova pola v odnosih med Koroško, Slovenijo in Furlanijo-Juljsko krajino.

Ponedeljek, 31. 1.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Stajerske viže — 15.35 V ljudski pesmi po Kanadi — 16.00 Otroška ura — 17.25 Jezik in družba — 17.40 Zenska oddaja — 19.35 Elektra, tragedija — 21.30 Strausove melodije.

Torek, 1. 2.: 7.25 Jutranja glasba — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.20 Govori športni zdravnik — 13.30 Pomembni orkestri — 15.35 Zabavni zvoki iz Avstrije —

Jugoslavija v luči svetovnega športa

Svetovno prvenstvo v hokeju na ledu — Planica 66 — Svetovno prvenstvo v veslanju

Tri velike mednarodne športne prireditve, ki bodo zajele ves svet, se bodo letos odvijale v Jugoslaviji: od 3. do 13. marca bo s tekmovanji v Ljubljani, v Zagrebu in na Jesenicah potekalo svetovno prvenstvo v hokeju na ledu; od 25. do 27. marca bo v Planici teden smučarskih poletov, posvečen 30-letnici »zgodovinskega« dogodka, ko je Avstrijec Sepp Bradl kot prvi človek dosegel 100-metrski skok; poleti pa bo na Bledu svetovno prvenstvo v veslanju.

Za vse tri prireditve so priprave v polnem teku, za svetovno prvenstvo v hokeju na ledu pa že tako daleč dozorele, da lahko posredujemo vrsto zanimivih podatkov.

»HOKEJ 66« je ime, ki se bo v prihodnjih tednih vedno spet pojavljalo na športnih straneh vseh listov, na reklamnih deskah in v najrazličnejših drugih oblikah propagande. To je svetovno prvenstvo, ki se bo v dneh od 3. do 13. marca odvijalo v Ljubljani, v Zagrebu in na Jesenicah. Skupno se ga bo udeležilo 21 držav, ki bodo tekmovala v treh skupinah. Prizorišče tekem skupine A, v kateri se bodo pomerile hokejske »svetovne velesile« Sovjetska zveza, Kanada, Švedska, Češkoslovaška, Amerika, Finska, Poljska in Vzhodna Nemčija, bo nova dvorana v Ljubljanskem Tivoliju, kjer bo tudi padla odločitev glede svetovnega prvaka 1966. Tekme skupine B, v kateri bodo nastopile Avstrija, Jugoslavija, Madžarska, Norveška, Romunija, Švica,

Velika Britanija in Zahodna Nemčija, bodo v Zagrebu, medtem ko se bodo na Jesenicah zvrstila srečanja skupine C, v kateri so Bolgarija, Danska, Francija, Italija in Južna Afrika.

Kako si je hokej na ledu osvojil najširše kroge ljubiteljev širom po svetu, kaže tudi zanimanje, ki vlada za letošnje svetovno prvenstvo. To velja zlasti za tekme skupine A v Ljubljani, kjer so vstopnice že zdaj v veliki meri razprodane; pa tudi na Jesenicah in v Zagrebu se kopičijo rezervacije in naročila vstopnic ne le iz vrst domačinov, marveč tudi iz mnogih drugih držav. Za obiskovalce iz

HOKEJ NA LEDU

Avstrija — Jugoslavija

1. februarja ob 19. uri na Jesenicah

naših obmejnih krajev so Jesenice sploh najbolj »na roki«, poleg tega pa so tudi vstopnice za tamkajšnje tekme izredno poceni in svetujemo, da si jih pavočasno oskrbijo.

Da obiskovalci tekem na Jesenicah ne bi bili prikrajšani, ker se bodo tam odvijale le tekme skupine C, so organizatorji poskrbeli za »uvodna« srečanja prvorazrednih reprezentanc, ki bodo še pred začetkom svetovnega prvenstva na jeseniškem drsališču odigrale prijateljske igre. Za naše ljudi bo seveda v tem okviru najbolj zanimiva tekma 1. februarja, ko bosta na Jesenicah igrali državni moštvi Avstrije in Jugoslavije. Nadalje so na Jesenicah predvidena še naslednja prijateljska srečanja: 27. februarja Velika Britanija — HK Kranjska gora (jeseniško B-moštvo), 28. februarja Kanada — HK Jesenice (jeseniško moštvo predstavlja glavni del jugoslovanske državne reprezentance) in 1. marca Amerika — Jugoslavija, medtem ko bosta 7. marca na Jesenicah (namesto v Zagrebu) odigrali Švica in Jugoslavija tekmo iz skupine B svetovnega prvenstva.

Točno razvrstitev tekmovanj v posameznih skupinah svetovnega prvenstva bomo še pravčasno objavili, razumljivo pa poročali tudi o poteku prireditve.

Ponedeljek, 31. 1.: 8.05 Glasbena matineja — 8.55 Za mlade radovedneže — 10.35 Naš podlistek — 12.05 Dunajski filharmoniki — 12.40 Narodne pesmi z avstrijskih planin — 14.05 Iz slovenske solistične glasbe — 14.35 Voščila — 15.30 Zborovske pesmi — 18.20 Zvočni razgledi — 18.45 Pola sodobne medicine — 20.00 Koncert zagrebške filharmonije — 22.10 Mozaik zabavne glasbe.

Torek, 1. 2.: 8.05 Glasbena matineja — 9.25 Sprehod z velikimi zabavnimi orkestri — 10.15 Prizori iz opere »Lepa Vida« — 12.05 Slavni virtuoz — 12.40 Beneški fantje in ansambel Boruta Lesjaka — 14.35 Pet minut za novo pesmico — 15.30 V torku nasvidenje — 18.35 Na mednarodnih križpotih — 20.00 Zbor Slovenske filharmonije — 20.20 Polikarp, radijska igra.

Sreda, 2. 2.: 8.05 Glasbena matineja — 8.55 Pisan svel pravljic in zgodb — 9.30 V svetu lahke glasbe — 10.45 Človek in zdravje — 12.05 Iz opere »Evgenij Onegin« — 12.40 Amaterji pojo — 14.35 Voščila — 15.30 Pihalna godba — 17.05 Jubileji in tem levo — 18.40 Naš razgovor — 20.00 Madame Butterfly, opera — 22.23 Popevke se vsilijo.

Četrtek, 3. 2.: 8.05 Glasbena matineja — 9.25 Pika Nagavička — 9.40 Stari in novi znanzi — 10.15 Z ansambel beograjske opere — 12.05 Klavirska miniaturo — 12.40 Čez hrib in dol — 14.05 Mali popoldanski koncert — 14.35 Otroci so pripravili koncert — 15.40 Literarni sprehodi — 17.05 Turistična oddaja — 18.20 Odskočna deska — 18.45 Jezikovni pogovori — 20.00 Celrtkov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer.

Petek, 4. 2.: 8.05 Operna matineja — 8.55 Pionirski tednik — 9.35 Pet minut za novo pesmico — 10.35 Novosti na knjižni polici — 12.05 Iz opere Modesta Musorgskega — 12.40 Iz narodne skrinje — 14.35 Poljske narodne pesmi — 15.30 Od vasi do vasi — 17.05 Petkov simfonični koncert — 18.20 Igra plesni orkestar RTV Ljubljana — 18.45 Kulturni globus — 20.00 Iz arhiva operetnih melodij — 20.20 Tedenki zunanje-politični pregled — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

RADIO TRST

Sobota, 29. 1.: 12.00 Lepo pisanje, vzori in zgledi mladega rodu — 15.00 Glasbena oddaja za mladino — 16.00 Volan — 16.30 Zgodbe druge svetovne vojne — 17.30 Slovenske ljudske pesmi — 19.15 Družinski abozornik — 20.35 Teden v Italiji — 21.00 Za smeh in dobro voljo.

Nedelja, 30. 1.: 8.30 Kmetijska oddaja — 11.15 Oddaja za najmlajše — 13.00 Odmevi tedna v naši deželi — 15.30 Štampilhar iz Oljčka, igra — 16.30 Koncert tržaške Glasbene matice — 19.00 Dve sto let valčkov — 20.30 Iz slovenske folklore.

Ponedeljek, 31. 1.: 12.15 Brali smo za vas — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 18.30 Fancoske simfonične skladbe — 19.15 Poglavlja iz zgodovine slovenske književnosti — 21.00 Allamistakeo, operna enodejanka — 22.30 Ameriški molivi.

Torek, 1. 2.: 12.00 Iz slovenske folkore — 18.30 Koncertisti naše dežele — 19.00 Plošče za vas — 20.30 Sodobni molivi — 21.00 Pregled slovenske dramatik — 22.00 Plešite z nami.

Sreda, 2. 2.: 12.15 Pomenek s poslušalkami — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 18.30 Klavirska glasba — 19.15 Himgena in zdravje — 20.35 Kulturni odmevi — 21.00 Simfonični koncert.

Četrtek, 3. 2.: 12.00 Za smeh in dobro voljo — 18.30 Klasične moderne glasbe — 19.10 Pisani balončki — 20.35 Iz italijanskih festivalov popevk — 21.00 Lunin kamen drama.

Petek, 4. 2.: 12.15 Pomenek s poslušalkami — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 19.00 Pevski zbori Furlanije-Juljske krajine — 19.15 Slovenski znanstveni delavci s tržaške univerze — 20.35 Gospodarstvo in delo — 21.00 Koncert operne glasbe.

TELEVIZIJA

Sobota, 29. 1.: 17.03 Za družino — 17.35 Družina Leitner — 18.35 Kaj vidimo novega — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Akcija pri Gwandolynu — 21.35 Sedem dni časovnih dogajanj.

Nedelja, 30. 1.: 17.03 Villervalle v Južnem morju — 17.30 Svet mladine — 17.55 Od Hamburga do Bombaya — 19.00 Ob oknu — 19.30 Šport — 20.15 Pustne opere.

Ponedeljek, 31. 1.: 18.35 Tečaj francoščine — 19.00 Kitarar za vse — 19.30 Čas v sliki — 20.05 Maigret in ministar — 20.55 Moške in sile, Josip Broz Tito.

Torek, 1. 2.: 18.35 Tečaj angleščine — 19.00 Dante Alighieri — 19.30 Čas v sliki — 20.05 Enainvajset — 20.55 Lepe duše — 22.05 Otroci stanejo čas.

Sreda, 2. 2.: 11.00 Nori Bomberg — 17.03 Za male risarje — 17.35 Poly — 18.05 Vabilo na ples — 18.35 Tečaj francoščine — 19.00 Razmišljanje se obrestuje — 19.30 Čas v sliki — 20.05 Evropsko prvenstvo v umetnem drsanju — 22.30 Cafe Oriental.

Četrtek, 3. 2.: 11.00 Kaj lahko postanem — 12.00 Komentar k časovnemu dogajanju — 18.35 Tečaj angleščine — 19.00 Športni kaleidoskop — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Evropsko prvenstvo v umetnem drsanju — 22.30 Pole v Ankaru.

Petek, 4. 2.: 11.00 Veliki glas — 11.55 Podoba iz Avstrije — 18.35 V zadnjem trenutku — 19.00 Trg ob koncu tedna — 19.30 Čas v sliki — 20.10 C. kr. feldmaršal.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gosometergasse 10, telefon 56-24. — Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: 9021 Klagenfurt - Celovec, Postfach 124.